

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Huvijuht-loovtegevuse õpetaja

Kätlin Meema

**KOOLINOORTE RAHULOLU JA TEADLIKKUS NOORSOOTOÖ
VÕIMALUSTEST ÜHE VALLA NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Piret Eit,

noorsootöö metoodika lektor, MA

Kaitsmisele lubatud

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2015

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. NOORSOOTÖÖ OLUKORD EESTIS JA UURITAVAS VALLAS	6
1.1 Noorsootöö võimalused ja kvaliteet	6
1.1.1 Mõisted noorsootöös	8
1.1.2 Uuringud noorte osalemisest ja motivatsioonist noorsootöös	11
1.1.3 Kvaliteetsest noorsootööst	15
1.2 Noorsootöö võimalused uuritavas vallas	17
1.2.1 Noorsootöö võimalusi pakkuvad asutused ja organisatsioonid	17
1.2.1.1. Noorte huvihariduse ja huvitegevuse võimalused:	18
1.2.1.2. Teised noorsootöö võimalused	21
1.2.2 Ülevaade strateegilistest dokumentidest	22
2. UURIMUSE EESMÄRK JA METOODIKA	25
2.1 Uurimuse eesmärk ja uurimisobjekti kirjeldus	25
2.2 Uurimuse meetodika ja küsimustik	26
3. UURIMISTULEMUSED JA JÄRELDUSED	28
3.1 Noorsootöös osalemise võimalused	31
3.2.1 Teadlikkus Avatud Noortekeskuse tegevustest ja võimalustest	37
3.2.2 Teadlikkus huvitegevuse võimalustest	38
3.2.3 Teadlikkus noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogude tegevustest	39
3.2.4 Teadlikkus noortelaagrite ja õpilasmalevate tegevustest	39
3.2.5 Teadlikkus noortele suunatud üritustest	40
3.3. Teadlikkus ja rahulolu teavitamis- ja nõustamisteenuste võimaluste kohta ...	41
3.4 Rahulolu noorsootöö võimaluste kohta oma vallas	48
3.4.1 Rahulolu noorsootööasutustega	50
3.4.2 Rahulolu lahtiolekuaegadega	52
3.4.3 Rahulolu tegevuskohtade asukohaga	54

3.4.4 Rahulolu tegevusvahenditega.....	55
3.5 Kokkuvõte tulemustest ja järeledustest	56
KOKKUVÕTE	60
KASUTATUD KIRJANDUS.....	62
LISAD.....	65
<i>Lisa 1 Uurimuse küsimustik</i>	<i>65</i>
SUMMARY.....	75
“School children satisfaction and awareness of youth work based on one parish”	75

SISSEJUHATUS

Käesoleva töö pealkiri on “Koolinoorte rahulolu ja teadlikkus noorsootöö võimalustest ühe valla näitel”. Autor on valinud teema lähtuvalt kohaliku omavalitsuse soovist antud valdkonda uurida. Valla arengukava koostamiseks ja noorsootöö paremaks korraldamiseks on spetsialistid huvitatud kaardistamaks noorte rahuolu praegustest noorsootöö võimalustest, et töö tulemuste põhjal planeerida edasist arengut. Samuti on noorsootöö üheks põhimõtteks, et noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega. Mistõttu on oluline teada saada noorte rahulolu ja teadlikkus praegusel hetkel pakutavate noorsootöö võimaluste kohta. Alates aprillist 2015 on töö autor avatud noortekeskuse juhataja ning soovib kaardistada noorsootöö võimalused ja noorte rahulolu noorsootööga oma koduvallas, et näha nõrkusi ja tugevusi ning planeerida noortekeskuse tööd vastavalt noorte arvamusi arvestades.

Noorsootööd kavandamiseks peab see olema määratletud asjakohaste andmetega. Kavandatavate tegevuste vastavust sihtgrupi vajadustele on vajalik uurida ning vajadused välja selgitada. “Selleks, et tagada tegevuse kvaliteeti, on vaja koguda sihtgrupilt tegevustele tagasisidet. Samamoodi on noorsootöö valdkonna kohta info kogumine ja analüüsimine loomulik ja hädavajalik tegevus mitte ainult kvaliteedihindamise protsessis, vaid noorsootöö kavandamisel tervikuna.” (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 55).

“Noorsootöö tegevuste planeerimisel on oluline kavandada ja arendada just neid tegevusi, mis noortele huvi pakuvad, mistõttu on vajalik teada, kas, kui palju ja millistes tegevustes noored osalevad ja miks ning kas nad eelistaksid osaleda mõnes teises tegevuses”. (Pihor, Taru, Batueva 2012, lk 3)

Teema uurimine on oluline, sest varasemalt ei ole antud valla noorte teadlikkust ja rahulolu neile pakutavatest tegevuste kohta uuritud. Samuti ei ole kaardistatud noorsootöö võimalusi. Aastatel 2010-2013 on noorsootöö kvaliteedi uuringus osalenud 73 omavalitsust ning selles osalemine oli vabatahtlik. Valga maakonnast on uuringus osalenud vaid Karula vald. (Hindamistulemused 2015) Uuringu läbiviimine võimaldab teada saada, mil määral noored on teadlikud neile pakutavatest võimalustest ning millised on kitsaskohad. Töö tulemuste põhjal on võimalik planeerida edasist arengut, tegeleda noorte teadlikkuse ja noorsootöö võimaluste kättesaadavuse ning teenuse kvaliteedi tõstmisega.

See on ühtlasi üheks noorsootöö eesmärgiks, et kvaliteetseks noorsootööks oleks loodud vajalik keskkond.

Uurimuse eesmärk on välja selgitada milline on ühe valla 8.-11.klasside (14-18-aastaste) koolinoorte teadlikkus noorsootöö võimalustest ja rahulolu noorsootöö kättesaadavuse kohta vallas.

Uurimustöö probleem: Milline on ühe valla 8.-11.klasside (14-18-aastaste) koolinoorte teadlikkus neile pakutavatest noorsootöö võimalustest vallas, kuivõrd nad on rahul nende võimalustega ning mil määral noored noorsootöös osalevad.

Uurimustöös olen püstitanud järgmised küsimused:

- 1) Millised on koolinoorte noorsootöös osalemise võimalused?
- 2) Milline on koolinoorte teadlikkus noorsootöö võimaluste kohta vallas?
- 3) Milline on koolinoorte teadlikkus nõustamisteenuse võimaluste kohta?
- 4) Milline on koolinoorte rahulolu noorsootöö võimalustega oma vallas?

Uurimuse populatsiooni moodustavad antud valla kahe kooli 8.-11 klassi õpilased, kes jäävad vanusesse 14-18. Gümnaasiumi 8.-11. klassis on 123 õpilast ja põhikooli 8.-9. klassis on 23 õpilast. Uurimustöö populatsioon on 146 õpilast (N=146) Populatsiooni hulka ei ole arvestatud Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaalis õppivaid noori, sest tulenevalt tihedast graafikust ei ole neil võimalus osaleda Otepää valla poolt pakutavates noorsootöö tegevustes. Uurimuse viis autor läbi veebiküsimustiku vormis antud valla kahes koolis Tegemist on mugavusvalimiga, kuigi sooviti uurida kõikset valimit, milleks oli 146 koolinoort 8.-11. klassist. Uurimusele vastas aga 113 noort nädalase ajavahemiku jooksul.

Töö koosneb kolmest osast ja on jaotatud peatükkideks. Esimeses peatükis on välja toodud noorsootöö olukord Eestis ja uuritavas vallas, toetudes noorsootöö strateegilistele dokumentidele ning uuringutele. Lisaks on välja toodud uurimustööga ja noorsootööga seonduvad mõisted ning kaardistatud noorsootöö võimalused uuritavas vallas. Teises peatükis on lahti sõnastatud uurimuse eesmärk ja metoodika, kirjeldatud valimit ning uurimisobjekti. Kolmandas peatükis on kirjas uuringust selgunud tulemused ning järeldused.

1. NOORSOOTÖÖ OLUKORD EESTIS JA UURITAVAS VALLAS

Antud peatükis on käsitletud teoreetilisi andmeid noorsootööst, toetudes noorsootöö seadusele, Eesti Noorsootöö strateegiale, kvaliteedijuhtimine noorsootöös käsiraamatule, noorsootöö käsiraamatule ja noorteseire aastaraamatule. Esimese peatüki esimeses osas tuleb juttu noorsootöö võimalustest ja kvaliteedist. Järgmisena tuuakse välja tööga seotud mõisted, uuringuid noorte osalemisest ja motivatsioonist osaleda noorsootöös. Teises alapeatükis kaardistatakse Otepää valla noorsootöö võimalused ja tuginedes dokumentidele strateegilised eesmärgid.

1.1 Noorsootöö võimalused ja kvaliteet

Noorsootööd ja selle korraldust tervikuna reguleerib noorsootöö seadus, mille alusel on noorsootöö noortele tingimuste loomine arendavaks tegevuseks, mis võimaldab neil vaba tahte alusel perekonna-, tasemekoolituse- ja tööväliselt tegutseda (Noorsootöö 2015, Noorsootöö seadus 2010).

Noorsootöö korraldamise põhimõtted on välja toodud noorsootöö seaduses (2010, § 4), mida kasutatakse noorsootööalase tegevuse eesmärgistamiseks:

- Noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
- noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest.

(Noorsootöö seadus 2010)

Antud põhimõtted toetavad noorsootöö valdkonna arengut ning toetudes neile põhimõtetele tagatakse mõtestatud ja eesmärgipärane tegevus. Nendele põhimõtetele tuginedes on võimalik tagada noorsootöö efektiivne ja kvaliteetne korraldamine antud valdkonnas.

Noorsootöö visioon on järgmine “Igale noorele on noorsootöös kättesaadavad mitmekülgsed isiksuse arengu võimalused” (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 24). Visioon koosneb neljast eesmärgist, mis täpsustavad visiooni.

Noorsootöö neli eesmärki (Noortevaldkonna arengukava 2014-2020, Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 23):

1. Noortele on loodud mitteformaalse õppimise võimalused.
2. Noortel on võimalused osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks.
3. Noortele on loodud tingimused noorteinfo, ennetamis- ja nõustamistegevuste kättesaamiseks.
4. Kvaliteetseks noorsootööks on loodud vajalik keskkond.

Loetelu esimese punkti alla kuuluvad näiteks: noortekeskuse tegevused, huvitegevused (huviringid, treeningrühmad, huvikoolid ja spordiklubide tegevused, näitering, muusika- ja kunstikool, foting). Teise punkti alla saab liigitada noorteorganisatsioonide, noorteühenduste, osaluskogude, noortelaagrite ja õpilasmalevate tegevused. Kolmanda eesmärgi alla liigitatakse teavitamis- ja nõustamisteenused noortele ja noorteüritused, noortele suunatud info kättesaadavus. Neljanda eesmärgi alla kuuluvad noorsootööks vajalike struktuuride aga ka nii noortekeskuste kui ka huvikoolide olemasolu ja asukoht ning vajalike vahendite olemasolu.

Eestis on noorsootöö peamiseks elluvijaks kohalik omavalitsus. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega (1993, §6) on kohalikule omavalitsusele pandud ülesandeks korraldada noorsootööd oma vallas või linnas ja määratleda noorsootöö prioriteedid oma haldusterritooriumil ning võimaluse korral toetada seal tegutsevaid noorteühinguid, -projekte, -programme ja noorte osaluskogusid. Kohalik omavalitsus on saanud sellise ülesande seetõttu, sest tegemist on noore elu- ja tegutsemiskohale lähima tasandiga. (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 13; Kohaliku omavalitsuse korraldus seadus 1993)

Noorsootöö efektiivseks korraldamiseks kohalikus omavalitsuses on Ilona-Evelyn Rannala noorsootöö õpikus (2013, lk 158) välja toonud kolm peamist lähtekohta: seadustest tulenevalt omavalitsustele suunatud noorsootöö korraldamise ülesanded; noortele vaba aja tegevuse pakkumine traditsiooniliste ja jätkusuutlike noorsootöö institutsioonide või meetodite kaudu; uued noorsootöö korraldamise formaadid või meetodid.

Kvaliteeti vaadeldakse tänapäeval kui toodete ja teenuste vastavuse määra kliendi vajadustele ja ootustele. Kvaliteet on laiem mõiste kui pelgalt lõpptulemuse (toote) kvaliteet. Kvaliteet on nii toode kui ka tegevus. Toote (või teenuse) kvaliteet on hea, kui kliendi kogemused selle kohta vastavad tema ootustele ja vajadustele ehk klient on tootega rahul. Tegevuse kvaliteet keskendub ettevõtte sisemistele protsessidele ja üksiktoimingutele. Rahulolu või rahulolematuse reaktsioon toote või teenuse tegelikule kvaliteedile, mis on mõjutatud eelnevatest ootustest kvaliteedi suhtes. (Übius 2007, lk 52)

“Noored kujundavad sageli oma arvamuse noorsootöö teenuste kvaliteedi taseme suhtes eelnevalt kogetu või kuuldu põhjal. Kui miski vastab nende ootustele, ollakse rahul. Kui aga miski, vastupidi, ei vasta nende ootustele, avaldab see negatiivset mõju. Noorsootööasutuste esmasteks klientideks on noored ja seega on nende vajaduste rahuldamine üks asutuse prioriteete” (Übius 2007, lk 53). Seetõttu on oluline uurida noorte hinnanguid noorsootöö võimalustele ning info kättesaadavust. Noored on need, kes saavad kaasa aidata noorsootöö paremaks toimimiseks. Noorsootöö üheks eesmärgiks on, et noorsootööd tehakse noortega koos ja noorte jaoks, mistõttu on nendelt hinnangu saamine äärmiselt oluline, et arendada erinevaid noorsootöö võimalusi ja parandada kitsaskohti.

1.1.1 Mõisted noorsootöös

Käesolevaid alapeatükis on välja toodud mõisted, mida on kasutatud töös ning mõisted, mis on olulised mõistmaks noorsootööd. Mõistete selgitamisel toetutakse noorsootöö seadusele, noorsootöö strateegiale ja käsiraamatule “Kvaliteedijuhtimine noorsootöös”.

Euroopas kasutatakse terminit “noorsootöö” üldiselt suure ulatusega mitmekesiste tegevuste, teemade ja meetmete kirjeldamiseks, mis on tagatud noorsootöös osalejate valikutega erinevatel aladel. Noorsootöö tuumana on välja toodud kolm põhilist tunnust, mis eristavad seda teistest poliitilistest aladest: keskendutakse noortele inimestele; nende

isiklikule arengule; vabatahtlikkuse alusel osalemisele. (Dunne, Ulicna, Murphy & Golubeva 2014) “Eestis on noorsootöö mõiste määratletud seaduse tasandil, seega on loodud ülalt alla ühine arusaam noorsootöö maastikust” (Talur 2010, lk 12). “Noorsootöö on tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgeks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda (Noorsootöö seadus 2015)”.

Töös on kasutatud noorte jaotust, toetudes “Noorsootöö strateegia’s” (2006-2013, lk 16) välja toodud vanuserühmadele: 7-11-aastased, 12-17-aastased ja 18-26-aastased, sest just sellistes vanuserühmades esinevad olulisemad sarnasused vajaduste osas. Käesolevas uuringusse on kaasatud noored vanuses 14-18-aastased, mis on kooli III-IV vanuseaste. Uuringus on sihtgrupi valikul kombineeritud noorsootöö ja kooli süsteemi noorte jaotust vanuseastmete lõikes, sest III ja IV vanuseastme kooliõpilaste vanused ühtivad ligikaudu noorsootöö süsteemis välja toodud “keskmiste” ja “vanemate” vanusegruppidega. Uurimuses on kasutatud mõistet “vanemad noored” 14-18-aastaste noorte kohta.

Huvitegevus- Käesolevas töös on huvitegevuse all mõeldud nii huvitegevust kui huviharidust just seetõttu, et noorte seisukohalt ei pruugi need eristuda ja uuring ei ole nii detailne, et tuua välja nende erinevused. Huvitegevus “on organiseeritud tegevus (näiteks muusika- ja kunstikool, tehnika-, väitlus-, foto-, näitering, trenn jne) koolides, huvikoolides, klubides, spordiklubides, noortekeskustes ja mujal”. (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 5).

Huvikool- on haridusasutus, mis tegutseb noorsootöö valdkonnas ning loob huvihariduse omandamise ja isiksuse mitmekülge arengu, sealhulgas oma keele ja kultuuri viljelemise võimalused huvihariduse erinevates valdkondades (Huvikooli seadus 2006).

Kohalik omavalitsus- Kohalik omavalitsus on põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse – valla või linna – demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi (Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus 2015)

Kvaliteet- kauba või teenuse tarbija ootuste ja tegelikkuse aktsepteeritavat suhet, mis tagab rahulolu (Kvaliteedi juhtimise mõisted 2015).

Noor- seitsme kuni kahekümne kuue aastane füüsiline isik (Noorsootöö seadus 2015).

Noorsootööasutus- ministeeriumi hallatav riigiasutus, valla või linna ametiasutus, valla või linna ametiasutuse hallatav asutus, eraõiguslik juriidiline isik või eraõigusliku juriidilise isiku ettevõtte, mille põhitegevuseks on noorsootöö korraldamine (Noorsootöö seadus 2015).

Noortekeskus- on loodud noorte initsiatiivi toetusel, nende eelistustest lähtuvalt ning tegutsevad eelkõige noorte huve ja vajadusi silmas pidades. Noortekeskuse kesksed tegevused on kontakttöö noortega, noortele suunatud tegevuste teostamine/tagamine ja arendava keskkonna loomine (Mis on noortekeskus? 2015)

Noorte püsilaager (noortelaager)- äriregistrisse, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse või usuliste ühenduste registrisse kantud isiku, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikusse registrisse kantud asutuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku (*noortelaagri pidaja*) laager, mida peetakse noortelaagri põhimääruse ning valdkonna eest vastutava ministri antud noortelaagri tegevusloa alusel ning mille ühe vahetuse pikkus on vähemalt kuus ööpäeva ja mis tegutseb aastas üle 60 päeva (Noorsootöö seadus 2015).

Noorteorganisatsioonid/noorteühingud ja osaluskogud- mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on noored ja mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine (Noorsootöö seadus 2015).

Noortelaagrid ning õpilasmalevad- noortel on võimalus osaleda erinevates laagrites ja õpilasmalevates. Laagrid võivad toimuda nii linnas kui ka sellest väljaspool. Laagreid korraldavad näiteks koolid, noortekeskused, klubid või noorteorganisatsioonid. Õpilasmalev on noortelaager, kus noor saab töökogemuse ja iseseisvalt teenitud taskuraha. Õpilasmalevates on enamasti noored vanuses 13-19 aastat. (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 6)

Noorteinfo- info, mis muudab ühiskonnainfo noortele, kes seda otsivad, kättesaadavaks, võimaldades teha neil teatud otsuseid või toimida mingi teguviisi järgi. Noorteinfo eesmärk on suurendada valikuvõimalusi, mis oleksid noortele kättesaadavad, pakkudes avalik- kust elust otsest või kaudset teavet ja võimaldades noortel lihtsamini teha iseseisvaid valikuid oma elu korraldamisel (Noorsootöö strateegia 2006-2013, lk 34).

Noorsootöö tegevused- huvitegevus, noortekeskuste tegevused, noorteorganisatsioonide tegevused, noortetühingute tegevused, õpilasesindused, osaluskogud, laagrid, malevad, noorte üritused (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 5).

Noorte teavitamis- ja nõustamiskeskus- noortefot koguv, töötlev ja levitav ning teavitamist, nõustamist ja uuringuid piirkondlikult koordineeriv noorsootöö põ- himõtetel töötav asutus (Noorsootöö strateegia 2006-2013, lk 34).

Rahulolu- olukord, kus millegagi ollakse (täielikult) rahul, rahulolek. Sisemine rahulolu. Enesega rahulolu (Eesti keele seletav sõnaraamat 2015).

Teadlik- millestki teadev, informatsiooni omav (Eesti keele seletav sõnaraamat 2015).

Valikuuring- uuring, kus andmeid ei koguta kõigi uuritavate objektide käest, vaid neist tehakse valik ja mõõdetakse teatud väikest osa üldkogumist (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 7).

Veebiküsitlus – veebilehel täidetav küsitlus, mille lingi saab saata vastajatele e-posti teel. Kirjas on link veebiankeedile, mille vastaja saab täita talle sobival ajal. Veebiküsitluse täitmine on vastajale mugav, vastused salvestuvad andmebaasi ja nende edasine ülekandmine andmetöötlusvahendisse on kerge. Nimelise küsitluse korral saab mittevastanutele saata paari päeva pärast meeldetuletuskirja. Soovitav vastamisaeg on veebiküsitluse ankeedi lingi esmase saatmise korral 3–4 päeva ja meeldetuletuskirja järgselt 2–3 päeva. (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 57)

1.1.2 Uuringud noorte osalemisest ja motivatsioonist noorsootöös

Noorteseire aastramatus (2011) “Noored ja noorsootöö” on välja toodud uuring Eesti noorte osalemisest noorsootöös, noorte motivatsiooni ja nende hinnanguid noorsootöös osalemisele. Andmed põhinevad 2011. aasta sügisel Poliitikauuringute Keskuse Praxis ja Eesti Noorsootöö Keskuse koostöös 10–26-aastaste noorte ja nende vanemate hulgas korraldatud küsitlusel. Kokku vastas küsimustikule 7356 noort.

Uuringu tulemustest selgus, et vaid üks noor kümnest ei ole viimase kolme (2008-2009) aasta jooksul ühegi noorsootöö tegevusega kokku puutunud. Kuni 18-aastastest noortest on viimase kolme aasta jooksul noorsootööga kokku puutunud enam-vähem kõik, vanemate noorte hulgas (18-26 aastased) on noorsootööga seotuid olnud mõnevõrra vähem, kuid

nende puhul on see ka täiendavate töö- ja perekohustuste tekkimisel arusaadav. Täisealiste noorte vastustest selgus, et nende huvid ja eelistused on selgemini välja kujunenud, sest nad osalevad võrreldes nooremate vastajatega korruga vähemates tegevustes. Nooremate puhul on see mõisteta, sest nad soovivad ja tahavadki proovida erinevaid tegevusi ning nende koormus võimaldab rohkem korruga tegevusi ette võtta. Uuringust tuli välja, et vastanud noored on võrdselt tublid nii koolis kui ka aktiivsed väljaspool kooli. Eesti noorte ülekaalukalt eelistatavim noorsootöotegevus on huvitegevus, mille seas omakorda domineerib sport. Tütarlaste seas tegeletakse spordi kõrval ka kaunite kunstidega. (Kirss&Batueva 2011)

Lisaks huvitegevusele, noortekeskuste külastamisele ning vabatahtlikule tegevusele on noorte seas populaarne ka laagrites osalemine. Laagrites osalemisega tehakse algust juba päris noorelt ning kuni 15-aastaste seas on laagrikogemuse saanud enam kui pooled noored. Malevategevustes on osalenud kolmandik kuni 18-aastastest noortest. Noorteprojekti läbiviimisest ning noorteühingus osalemisest on kogemus umbes igal kolmandal noorel ning populaarseim noorteühing on noorte seas (üli)õpilasesindus. Igal kümnendal noorel on olnud kokkupuuteid noorteühendustega. (Kirss&Batueva 2011)

Samas Noorteseire aastaraamatus (2011) on välja toodud uuring noorte motivatsioonist noorsootöös osalemisel ja nende hoiakud noorsootöö suhtes. Uuringu valim on sama, mis eelpool kirjeldatud.

Uuringust selgus, et nii huvitegevuse, noortekeskuste, noorteühingute, noorteprojektide, noortelaagrite, õpilasmaleva kui ka vabatahtliku tegevuse juures olid kõige olulisemateks liikumapanevaks jõuks noorte kuuluvusvajadused. Ainsana ilmnes kõigile noorsootöotegevustele antud hinnangutes viie olulisema motivaatori seas nendes tegevustes juba osalevate sõprade mõju. Väga oluliseks motiveerivaks teguriks peeti tegevuste endi meeldivust. Kui kuuluvusvajadused motiveerisid pigem nooremaid (10-18aastased), siis eneseteostusvajadused osutusid tähtsamateks vanemate (18-26 aastased) vanuserühmade liikmete jaoks. Kuigi uuringus oli võimalik välja tuua arvukalt erinevaid noorsootöös osalemist motiveerivaid aspekte, osutusid ülejäänud eespool mainitust vähem oluliseks. (Rämmer 2011)

Populaarseima vabaajategevusena nimetatud huvitegevuse ja huvihariduse juures motiveeris enim selle meeldivus, mida väärtustas ligi kolm neljandikku kuni 18-aastastest ja üle poole 19- 26-aastastest noortest. Pärast huvitegevuses osalema hakkamist on selle meeldivus kõigis vanuserühmades suurenenud. Noorematesse vanuserühmadesse kuulujatele on sõbrad ja kaaslased lapsevanematest olulisemad motivaatorid ning uute oskuste omandamise ja arendamise võimalused motiveerivad suuremal määral teismelisi ja noori täiskasvanuid. Järelikult ei ole motiveeriv tegur mitte ainult huvitegevuse sisu vaid olulisel kohal on tegevuses osalevad kaaslased ja sõbrad ning meeldivad juhendajad. (*ibid* 2011)

Kui 7-15-aastaseid motiveerib noortekeskuse käimise juures ka seal tegutsevad sõbrad ning toimuvad tegevused, kuuluvusvajadus on nooremal vanusegrupil suurem. Siis vanemaks saades on kuuluvusvajaduste tähtsus vähenenud. Noorteprojektides osaletakse samuti kaaslaste pärast, kuid tähtsaks peeti ka võimalust ise projekti korraldada ning neist uusi kogemusi saada. Motiveerivaks teguriks noortelaagrites osalemisel peeti enim kuuluvusvajadust. Nooremad uuringus osalejad leidsid, et motivaatoriks on ka kaaslaste meeldivus, kuid vanematesse vanuserühmadesse kuuluvad vastajad pidasid oluliseks sõprade kutset ning vanemate soovitusi. Uute kogemuste saamist ja sõprade leidmise võimalust pidasid kõik noored võrdväärselt tähtsaks. Kuuluvusvajadus osutus oluliseks teguriks ka õpilasmalevates käimisel just nooremate vastajate seas. Kaaslaste meeldivuse ja sõprade kutse järel oli oluliseks teguriks ka vanemate mõju. Võimalus saada uusi kogemusi motiveeris rohkem vanemaid uuringus osalejaid. Vastanuist 12-18-aastaste teismeliste seas tõsteti rohkem esile rahateenimissoovi. (Rämmer 2011)

Noorteseire artiklis “Eesti noorte osalemine noorsootöös: ülevaade peamistest suundumustest” (Pihor, Taru, Batueva 2012), on välja toodud 2011. aastal noorte osalemine noorsootöös ja seda seletavad taustegurid. Küsitlusele vastas 7356 noort Eestist. Uuringust selgus, et vähemalt ühes noorsootöö tegevuses osaleb 91% noortest. Neid noori, kes osalevad kolmes või enamal erinevas noorsootöö tegevuses on ligikaudu 50% noortest. Noorsootöös mitteosalejaid on küsitluse tulemustel vaid veidi üle 9% noortest, kuid 19-26-aastaste noorte hulgas see osakaal juba tõuseb ning mitteosalejaid on juba 14%. Vanemas vanuserühmas keskendutakse vähematele tegevustele ning rohkem kui kolmes noorsootöö valdkonnas osaleb selles vanuserühmas vaid 30% noortest. Uuring tõi välja, et põhjus võib

olla ka selles, et sellel vanuserühmal on püüdlused suunatud töökogemuse omandamisele ning huvitegevusele jääb järjest vähem aega. (Pihor, Taru, Batueva 2012, lk 3)

Kõige populaarsem juhendatud vaba aja tegevus on huvitegevuses ja huvihariduses osalemine, kus osaleb 87% 10–11-aastastest noortest, 85% 12–15-aastastest ning 84% 16–18-aastastest noortest. 19-26-aastaste vanuserühmas langeb huvitegevuses osalemine järsult, kuid püsib siiski selles vanuserühmas populaarseima tegevusena. Järgmine noorsootöotegevus populaarsuselt on noortelaagrid, milles osalevad peamiselt 10-15-aastased noored. Laagrites osalemine väheneb märgatavalt 16. eluaastast, kuid noortelaagrites osaleb siiski rohkem noori kui malevas. Vabatahtliku tegevuse määr on üllatavalt kõrge – 48%st 53%-ni eri vanuserühmade lõikes. Noorteühingud või vabatahtlik tegevuse osakaal kasvab ootuspäraselt just vanemates vanuserühmades ning selles vanuserühmas on ka rohkem noori, kes on saanud teavitamis- ja nõustamisteenust. (Pihor, Taru, Batueva 2012, lk 3)

Uuringute tulemusena saab väita, et noorsootöö võimaluste kasutamine on noorte seas populaarne ning tulenevalt vanuselistest iseärasustest on eelistused ja põhjused erinevad. Vanemaks saades muutuvad noorel prioriteedid ning huvi suunatakse muudele valdkondadele nagu näiteks töö. Noored on moriveeritud osalema kui neile on loodud soodsad tingimused ning võimalused eneseväljenduseks erinevates valdkondades. Noorsootöö on Eestis ja kogu maailmas üha rohkem populaarsust koguv trend. Samuti on prioriteet uurida noorsootöö kvaliteeti.

Lähtuvalt ülalpool väljatoodud uuringutest on autor valinud ka oma töö valimiks 14-18-aastased koolis õppivad noored, sest uuringust “Eesti noorte osalemine noorsootöös: ülevaade peamistest suundumustest” (Pihor, Taru, Batueva 2012, lk 3) selgus, et kuni 18-aastased noored puutuvad noorsootöoga suuremal määral kokku kui vanemad noored. Vanemad noored keskenduvad enam täiendavatele töö- ja perekohustustele. 19-26-aastaste noorte seas noorsootöös mitteosalemise protsent kasvab märgatavalt võrreldes nooremate noortega. Nooremad (7-12 aastased) noored on suuremal määral hõivatud huvitegevustega siis vanemas eas muutuvad noorte huvid ja ka noorsootöö võimaluste valik. Noorsootöö võimalused peaksid vanemas eas noortele pakkuma rohkem osaluskogemust, informeerimist ja nõustamist.

2010 aastal viidi Tartus läbi uurimus, mille eesmärgiks oli välja selgitada noorte ja nende vanemate rahulolu arendavate vaba aja veetmise võimalustega Tartus. Uuringus osalesid 9-19 aastased Tartu linnas elavad noored ning vastanuid oli 730. Antud töö keskendub noorte rahulolule ja teadlikkusele, seetõttu on siinkohal on välja toodud andmed, mis puudutavad noori ja nende rahulolu.

Uuringust selgus, et 9-19-aastaste seas osales 2010. aastal huvitegevuses 61%, noorteüritustest võttis osa 39%, noortelaagris ja/või töömalevas käis 30%, noortekeskustes 19%, noorteorganisatsioonide tegevusest võttis osa 17%. Noorte vastustest selgus, et 11% neist ei osale üheski vaba aja tegevusvaldkonnas. Ühes või kahes tegevuses osales 29% ja 28% vastanutest, kolmes tegevuses 21%. Mitteosalemist põhjendasid noored ajapuudusega, muude kohustustega, huvipuudusega, suure kooruse koolis ning sooviga olla koos sõpradega. Noored on kõige rohkem teadlikud huvitegevuse võimalustest ning kõige vähemal määral teavad võimalustest osaleda õpilasmalevates ja noorteorganisatsioonides. Vaba aja tegevuste kohta info saamiseks kasutatakse järgnevaid infokanaleid: sõbrad-tuttavad, vanemad-sugulased, interneti otsingumootorid, kool, info avalikes kohtades, suhtlusportaalid. Infot soovivad noored saada kõige enam koolist, avalikest kohtadest (raamatukogud, noorte tegevuskohad) ja interneti otsingulehekülgedelt (delfi, neti, google). Selgub, et tiheda ajagraafiku tõttu ei saa noored kõikides soovitud tegevustes osaleda. Samas on aga noored informeeritud erinevatest võimalustest, kuid teatud valdkondades on info kättesaadavus raskendatud. Tänapäeva noortel ongi väga tihe graafik ning paljudes tegevustes osalemine seetõttu keeruline. Küll aga võib uuringust järeldada, et võimalusel osalevad noored erinevates tegevustes ning nende teadlikkus tegevuste kohta on hea. (Hillep, Taru, Tammeveski, Trubetskoi, Pärnmets 2010)

1.1.3 Kvaliteetsest noorsootööst

“Noorsootöö kvaliteet on Eesti riiklik prioriteet, noorsootööd nähakse elukestva õppe osana ning struktuurivahendite toel on loodud programm “Noorsootöö kvaliteedi arendamine”” (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 9). Programmi üldeesmärk on tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks tänu noorsootöö teenuste kõrgemale kvaliteedile.

Programmi tegevussuunad ja alaeesmärgid on (ESF programm 2015):

- 1) Noorsootöö-alaste koolituste korraldamine ja noorsootöötaja kutse väärtustamine (Koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noortejuhtidele, koolitusvaldkonna arendamine ning noorsootöös omandatud teadmiste ja oskuste tunnustamine ning kutse väärtustamine);
- 2) Noorsootöö kvaliteet (Noorsootöö kvaliteedi mõõtmise ja hindamise süsteemi loomine ja rakendamine; Noorte olukorra seiresüsteemi väljatöötamine ja käivitamine ning noorte konkurentsivõime suurendamine tööturul ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine).

Kvaliteetse noorsootöö tunnuseks võib pidada: noorsootöötajate pädevust, noorsootöö teadmuspõhisust ning kvaliteedikriteeriumite järgimist (Talur 2010, lk 19). Noorsootöötajate pädevus ja pidev enesearendamine on oluline ka seetõttu, et käia kaasas kiiresti muutuva ühiskonnaga ja olla kursis noorte muutuvate huvidega. Nii nagu muutuvad ühiskonnas aasta aastalt väärtused, muutuvad ka noorte soovid ja tõekspidamised. Selleks, et noorsootöö valdkonnas tegutsejate kvalifikatsiooni selgemalt määratleda, on vastu võetud noorsootöötaja kutsestandard, mis sätestab kvalifikatsioonitasemed noorsootöötajale. “Kutsestandard on ühiste väärtuste ja arusaamade alus, mis loob selgepiirilise raamistiku noorsootöötaja kvalifikatsiooni määratlemiseks (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 12).

Kvaliteetse noorsootöö tunnuseid on välja toodud raamatus “ Working with young people: the value of youth work in the European Union” (2014). Uuring leiab, et kvaliteetne noorsootöö saavutatakse läbi kombinatsiooni, mis hõlmab käitumist, suhtumist ja meetodeid. Kvaliteetse noorsootöö tuumaks on nimetatud järgmised tegevused (Working with young people: the value of youth work in the European Union 2004, lk7):

- Aktiivne abipakkumine noortele, kes vajavad toetust ja abi;
- Paindlikkus, juurdepääs ja kohanemine vastavalt noorte vajadustele;
- Õppimise võimalused, eesmärkide seadmine ja saavutuste tunnustamine;
- Turvaline, toetav keskkond, mis võimaldab noortel kogeda elu, teha vigu ja teha koos eakaaslastega nauditavaid ja lõbusaid tegevusi;
- Enda arengu suurendamine vastavalt võimetele;
- Koostöö tegemine teiste osapooltega (kool, sotsiaaltöö).

Inimestel ja organisatsioonidel, kes töötavad noorsootöö valdkonnas ja noortega, on vaja leida tasakaal toetuse ja iseseisvuse vahel. Nendest tegevustest on võimalik noorel saada toetav ja turvaline kooslus selleks, et luua endale keskkond, mis soodustab enesearengut. (Working with young people: the value of youth work in the European Union 2004, lk7)

Noorsootöö peamiseks eesmärgiks on eneseteadlik ja vastutustundlik inimene. Tema sihiks on teadlik tegutsemine iseenda õnne ja ümbritseva arendamise nimel. Eesmärgi saavutamiseks on oluline keskenduda erinevatele noorsootöö valdkondadele ning nende lõimimisele noorte igapäevaelus. Nii tagatakse noortele võimalused enesearenguks ja kogemuste omandamiseks, et neist kasvaksid täisväärtuslikud kodanikud. (Noorsootöö õpik 2013, lk 39) Kvaliteetne noorsootöö lähtub noorest ja kaasab noori, arvestades noorte soovide ja vajadustega.

1.2 Noorsootöö võimalused uuritavas vallas

Järgnevas peatükis on välja toodud Otepää valla noorsootöö võimalused ning kaardistatud need. Samuti on välja toodud hetkel kehtivad ja noorsootöö arengut suunavad dokumendid. 01.05.2015 seisuga on Otepää valda sissekirjutatud 836 7-26 aastast noort (aruanne 1989-2008). 8.-12. klassis õppivaid (ehk 14-18a.) noori on Otepää vallas praeguse seisuga kokku 146. Koolis õppivad noored suure tõenäosusega elavad siin ja kasutavad Otepää valla teenuseid.

1.2.1 Noorsootöö võimalusi pakkuvad asutused ja organisatsioonid

Otepää vallas tegutseb 3 kooli: Otepää Gümnaasium, Pühajärve põhikool ja Audentese spordigümnaasium Otepää filiaal. Audentese spordigümnaasium on erakool ning antud kooli uuringusse kaasatud ei ole, sest tegemist on sportliku suunilusega kooliga ning antud koolis ei tegutse huviringe ning kogu vaba aeg on suunatud treeningutele ning õppimisele. Lisaks on suur osa seal õppivad noored pärit väljaspoolt Otepääd ning enamasti ei viibi nädalavahetustel ja koolivaheagadel Otepääl. Õppijad on tulnud Audentese spordigümnaasiumisse kindla eesmärgiga teostada end spordis. Treeningud toimuvad mitmel korral päevas ning lisaks on vaja edasi jõuda õpingutes. Selle kõrvalt ei jää noortele aega osaleda valla poolt pakutavates noorsootöö võimalustes. Autori arvamust kinnitab Audentese spordigümnaasiumi arengukavas (2013-2016, lk 4) välja toodud lause, kus on kirjas järgmiselt: "Otepääl algab õppetöö kell 8.00 ja õppetunni pikkus on 45 minutit. Esmaspäeval, teisipäeval ja neljapäeval toimuvad hommikul kolm õppetundi ja seejärel

treening 3x45 minutit. Õhtupooldes tunnid algavad kell 14. 00 ning neile järgneb treening 2x45 minutit. Kolmapäeval ja reedel on õppetunnid järjest lõunasöögini ja järgneb treeninguaeg 4x45 minutit.

Vallas tegutseb 1 huvikool ning selleks on Otepää muusikakool. Otepääl on noortekeskus ning kultuurimaja, mis samuti tegeleb huvitegevuse korraldamisega. Lisaks on vallas erinevaid spordiklubisid, mis pakuvad noortele võimalusi sportlikuks väljenduseks. (Üldhariduskoolid ja huvikoolid 2015) Praegusel ajahetkel on Otepää Kultuurimaja remondis ning seal ei toimu tegevusi.

Allpool on väljatoodud erinevad võimalused, mida pakuvad nii koolid, spordiklubid kui noortekeskus. Otepää valla noortel on head võimalused erinevates spordivaldkondades eneseväljenduseks, kuid loovust arendavaid ringe ning muid huvitegevusi on üsna vähe. Paljud huvitegevused on suunatud just nooremale kooliastmele ning gümnaasiumi noortel ei ole võimalik neis kaasa lüüa. Noortekeskus ei paku hetkel ühtegi huvitegevust või ringi, varasemalt on seal tegutsenud DJ kool ning trummitöötoad. Noortekeskuse ruumides viib MTÜ Tankla läbi meediahuvilistele huviringi.

1.2.1.1. Noorte huvihariduse ja huvitegevuse võimalused:

Järgnevalt on välja toodud võimalused, milliseid noorsootöö võimalusi pakub Otepää valla asutuste kaupa. Lisaks on toodud välja ka teised noorsootöö võimalused, mida ühegi asutuse alla liigitada ei saanud.

Gümnaasiumis

Otepää Gümnaasiumi 8.-11. klassis õppivaid noori on 123. Koolis tegutseb 13 ringi, mis suunatud eri vanusegruppidele: 2 mudilaskoori, poiste-, laste-, hobikoor, meisterdamine, robootikaring, rahvatantsurühmad, skaudi-, puidutöö-, kunsti-, malering ja liiklusingid algklassidele. Neist 6 on suunatud vanemale sihtrühmale (3-4 kooliaste e. 14-18 aastased): poistekoor, lastekoor, hobikoor, rahvatants, robootika, kunstiring. Robootika- ja kunstiringist saab osa võtta kuni 8. klassini. (Ringid 2014/2015 õa. 2015)

Lisaks tegutseb koolimaja kõrvalhoones Kunstikodu, kus saab tegeleda kunstiga. "Kunstikodu on paik kus saab võtta aja enda tarbeks ja nokitseda pliiats või pintsel käes. Vanus pole oluline, ei pea olema kunstnik ega pea oskama ilusti joonistada, peaks

olema sisemine soov ja tahtmine kunstiga tegeleda. See on üks viis oma igapäevased mured ja tegemised unustada ning lihtsalt olla ja midagi luua”. (Kunstikodu 2015)

Koolis toimuvad erinevad sündmused. Näiteks: poiste- ja tüdrukutepäev, Vabariigi aastapäeva tähistamine, stiilinädalad, sõbrapäev, kevadpidu jne. Sündmuste läbiviimisel aitab huvijuhti aktiivne õpilasesindus, kuhu saavad kuuluda kõik huvilised alates 6. klassist. Alates 2006. aastast tegutseb koolis meediaklass, kuhu kuuluvad huvilised gümnaasistid, kes on otsustanud valida valikaineiks meediaõpetuse. Noorte peamiseks tööpraktikaks on kas kooliajaleht Otu tungal, kooliraadio aga ka koolitelevisioon OGTV. 2013. aastal sai OGTV koolimeedia konkurssil vabariigi parima koolitelevisiooni tiitli. (Koolitelevisioon OGTV 2015)

Põhikoolis

Pühajärve põhikoolis õpib 2014/2015 õppeaastal 87 õpilast, neist 11 õpilast 8. klassis ja 12 õpilast 9. klassis. Koolis tegutseb 10 erinevat ringi: rahvatants, meisterdamine, kunstiring, tütarlaste ansambel, korvpall, rahvastepall, jalgpall, vibulaskmine, robotika (toimub Otepää Gümnaasiumis), meediaring. 14-18-aastastele noortele on suunatud rahvatants, tütarlaste ansambel, korvpall ning robotika ring. Robotikas saab osaleda kuni 8. klassini. Jalgpalli ja vibulaskmise kohta kodulehel info puudub ning sihtrühma ei ole kirjas. (Huvitegevus 2015). Meediaringi õpilased toimetavad kooliajalehte “Globus”, mis ilmub üks kord veerandis. (Koolileht 2015)

Kooli personali eestvedamisel toimub iga õppeaasta alguses matk “Tere kool”, talvel rahvatantsu propageeriv üritus “Sabak” ja kevadel õpilaskonverents, kus õpilased esinevad oma töödega, mis on aasta jooksul valminud. Konverentsil osaleb ka sõpruskool Heimtali Põhikool. (Pühajärve põhikooli arengukava 2015)

Koolis toimuvad erinevad sündmused. Näiteks: südamenädala tähistamine, emakeelenädal, vastlapäev, sõpruskohtumised teiste koolidega jne. Lisaks toimuvad loengud, kuhu on kutsutud väljaspoolt kooli kõnelejad. Koolis tegutseb aktiivne õpilasesindus, kuhu kuulvad 5.-9. klasside õpilased. (Õpilasesindus 2015)

Muusikakool

Otepää muusikakooli tegevusalaks on muusikahariduse andmine kohalike võimalusi arvestades kujunenud õpilaskonnale. Praegusel ajahetkel õpib muusikakoolis kokku 100 noort. (Otepää koduleht 2015)

Muusikakoolis õpitavateks erialadeks on klaver, akordion, viiul, puhkpill (trompet, tromboon, tuuba, eufoonium, klarnet, plokkflööt) ning kitarr. Koolis tegutsevad erinevate erialade baasil moodustatud ansamblid, rahvapilli orkester ning lauluansamblid. (Otepää valla arengukava 2011, lk 21)

Spordiklubid

Otepää vallas on väga palju erinevaid võimalusi sportlike huvidega tegelemiseks. See selgub ka allpool nimetatud spordiklubidest, mis kõik tegutsevad Otepää vallas. Klubidega on võimalus liituda igal noorel ning leida endale sobivaim.

Otepää vallas on registreeritud 22 spordiklubi ning neist 21 on suunatud ka noortele. Vallas tegutseb Annimatsi Piljardiklubi, BX klubi (lumelauasõit), Jalgpalliklubi FC Otepää ja FC Elva, Judoklubi DO, Karupesa Team (murdmaasuusatamine), Lumelauaklubi Bricole, Mäesuusaklubi Väike Munamägi (slaalom, kiirlaskumine), Nuustaku Tenniseklubi, Nüpli külakeskus (ratsutamine), Suusa- ja lumelauakool MTÜ (freestyle mäesuusa- ja lumelauasport), Taru Spordiselts Kalev (kergejõustik), Tantsukool Tango (võistlustants, hobitants, seltskonnatants), Tantsuklubi FeelingGood (hip-hop tants), Otepää Golfiklubi, Otepää kõndijad (kepikõnd), Otepää Spordiklubi (suusahüpped, kahevõistlus, orienteerumine), Oti Spordiklubi (laskesuusatamine, võrkpall, maastikuratas), Otepää Võrkpalliklubi, Otepää Õhujõud (lumelauasõit, disc golf), Võimlemisklubi Rütmi (iluvõimlemine). (Spordiklubid 2015)

Loetelu on pikk ning mitmekülgne. Sportlike huvide realiseerimiseks on loodud noortele soodsad võimalused. Otepää vallas tegutseb palju erinevaid spordiklubisid ning võimalused on loodud erinevatest valdkondadest.

Avatud noortekeskus

Otepää Avatud Noortekeskus on Otepää valla noortele vanuses 7-26 aastat vaba aja sisustamise, enesearenduse ja noorte omavahelise suhtlemise aktiveerimise eesmärgil loodud Otepää vallas tegutsev organisatsioon. ANK põhieesmärgiks on ühisest tegutsemist huvitatud noorte ja noorteühenduste koondamine ning nendele tegevusvõimaluste pakkumine kodu- ja koolivälisel ajal, ennetamiseks ning pidurdamiseks noorte ühiskonnastaste või sotsiaalselt vähesidusate hoiakute väljakujunemist. (Põhikiri 2015)

Noortekeskus korraldab erinevaid sündmusi ning teeb koostööd Otepää valla koolide ja kultuurimajaga. Praegusel ajahetkel ei ole noortekeskuses aktiivselt tegutsevaid projekte ega laagreid. Ilmselt on see tingitud sellest, et noortekeskuse juhataja-noorsootöötaja vahetub üsna tihti. Küll aga on noortel võimalus osaleda Valgamaa Suvekoolis. Tegemist on ülemaakondliku suvise sündmusega kuhu tulevad kokku noored igast Valgamaa vallast ja linnast. Suvekooli peakorraldajaks on Valgamaa Noorsootöökeskus Tankla.

Otepää valla noortel on võimalus kaasa lüüa Valgamaa Noorsootöökeskuses Tankla. See on ühendus, mis on loodud maakonna aktiivsete noorsootöö eestvedajate poolt. Lisaks toimub Tankla organisatsiooni eestvedamisel Tankla Mini, mis korraldab 10-14 aastastele noortele meediaalast huviringi. Meediaring toimub kolmes Valgamaa piirkonnas- Valgas, Tõrvas ja Otepääl. Otepääl viivad ringi läbi kohalikud noored Otepää Gümnaasiumist. (Tankla mini 2015) Koosviibimised ja ringid toimuvad Otepää Avatud noortekeskuses.

Praegusel ajahetkel on noortekeskuse külastatavus üsna madal ning seetõttu soovib töö autor, viia läbi antud uurimuse. Saamaks teada noorte rahulolu praeguste võimaluste kohta ning arendada Otepää noortekeskuse tööd arvestades noorte soovide ja vajadustega.

1.2.1.2. Teised noorsootöö võimalused

Otepää vallas on rulapark, mis on avatud kõigile külastajatele ning suve perioodil toimuvad seal erinevad võistlused. Lisaks tegutseb Otepää Gümnaasiumi aulas JJ Street tantsuklubi, kus noortel on võimalik õppida spetsialisti käe all hio-hop tantsu.

Otepää Gümnaasiumi vilistlase eestvedamisel tegutseb MTÜ Otepää Teater, mis lavastab erinevaid teatreid ning kaasatud on noored, kellel on samuti võimalus lavastustele kaasa aidata. (Otepää Kultuurikeskus 2015)

Tegutsevad on ka rahvapilli orkestrid, kuhu kuuluvad erinevast vanusest noored. Vastavalt vanusele on koostatud grupid. Noortele on suunatud järgnevad grupid: “Mõmmid”, “Karupojad” ja “Musakarud”. Lisaks tegutseb aktiivselt Pühajärve Puhkpilli orkester, kus on 18 noort ning vanemat mängijat. (Otepää Kultuurikeskuses 2015)

Vallas tegutseb üks linedance rühm, kus on võimalus omandada kantristiilis tantsu. Rühma kuuluvad nii noored kui ka vanemad ning rühmas tantsib 20 liiget.

Pühajärve Haridusselts tegevusvaldkonnaks on haridus-, kultuuri- ja spordielu edendamiseks Otepää vallas. Selts on tegutsenud aastast 1996 ning korraldab vabahariduslikke koolituskursusi (keeleõpe, keraamika jt) ja kontserte. (Rahvakultuur 2015)

Otepää vallas, Pilkusel, tegutseb aktiivne külaselts, mis korraldab erinevaid koolitusi ja kirbuturgusid kord kuus pühapäeviti. (Pilkuse külaselts 2015)

Otepää vald pakub valla noortele 2015. aasta suveks soodustusikuid. Seitset kohta Taevaskoja Noortelaagrisse ja 3 kohta Veski Noortelaagrisse. (Lastelaagri soodustusikud 2015)

Aastal 2014 on MTÜ Tankla pakkunud Valgamaa noortele õpilasmalevas osalemise võimalust, mis suunatud kõigile Valgamaakonnas elavetele noortele. (Tankla õpilasmalev 2015) 2015. aastal malevat ei toimu ning eelneva aasta kokkuvõtte ei ole kättesaadav. Seetõttu ei oska autor öelda, kas malevas osales ka Otepää valla noori, kuid kuna tegevus oli ka neile suunatud pidas autor oluliseks selle siinkohal välja tuua.

Veni Vidi Vici on Eesti sisene õpilasvahetus, mis sai alguse 2011 aastal 4 Otepää Gümnaasiumi õpilase ideest. 2012 muutus idee elujõuliseks ja õpilasvahetustega sai algust teha. Õpilasvahetuse raames on Eesti õpilastel võimalik teatud aja jooksul õppida mõnes teises linnas või vallas. (Eesti sisene õpilasvahetus 2015)

1.2.2 Ülevaade strateegilistest dokumentidest

Otepää valla noorsootööd reguleerivad Otepää valla arengukava ja noortekeskuse põhikiri. Hetkel täiendatakse valla arengukava ning autor leiab, et antud hetkel on noorsootöö kajastus arengukavas kesine ning seda tuleks täiendada. Praegusel ajahetkel on noorsootöö eesmärk pakkuda noortele vabatahtlikkuse alusel osalust, arengulisi ja hariduslikke kogemusi, mis aitavad olla aktiivsed kodanikuühiskonna liikmed ning leida iseseisvalt

lahendusi enda vajaduste lahendamiseks (Otepää Valla Arengukava 2011-2010, lk 10) Välja on toodud ka üks arenguvõimalus: “Noorsootöö seisukohalt on oluline ka Otepää Avatud Noortekeskus, mis pakub noortele vaba aja veetmise võimalusi ning korraldab mitmeid noortele suunatud üritusi. Tegevuse hoogustamiseks oleks vajalik keskuse tihedam koostöö nii kultuurikeskuse kui ka vallavalitsusega” (*ibid* 2011-2020, lk 10) Autor on noortekeskuses töötanud ühe kuu ning leiab, et noorsootöös on arenguruumi veelgi ning kindlasti peaks arengukavas sõnastatud olema ka teised arenguvõimalused ja –vajadused.

Arengukava tegevuskavas, mis on viimati muudetud 2013. aastal, on väljatoodud, et luuakse õpilasmalev ning noortevolikogu ja noortega seotud valdkondade esindajate ümarlaua korraldamine, kus edastatakse noore soove ja infot. (Otepää valla arengukava Lisa 1 2013) Siiani ei ole antud tegevusi läbiviidud. Noortevolikogu küll toimus lühikest aega, kuid tänasel päeval ei kuulu noortevolikogusse ühtegi liiget.

Noortekeskuse tööd reguleerib põhikiri, kus on välja toodud avatud noortekeskuse põhieesmärk, milleks on: ühisest tegutsemist huvitatud noorte ja noorteühenduste koondamine ning nendele tegevusvõimaluste pakkumine kodu- ja koolivälisel ajal, ennetamiseks ning pidurdamiseks noorte ühiskonnastaste või sotsiaalselt vähesidusate hoiakute väljakujunemist. Põhikirjas on sätestatud noortekeskuse ülesanded ja eesmärgi saavutamiseks vajalikud ülesanded. Noortekeskus juhindub oma töös Eesti Vabariigi seadustest ja teistest õigusaktidest. (Noortekeskuse põhikiri 2015)

Praegusel ajahetkel on Otepää valla arengukava tegemise protsessis. Käesoleva töö autor on kaasanud noored ettepanekute protsessi noorsootöö valdkonnas. Hetkel on tegevusse kaasatud Otepää Gümnaasiumi õpilasesindus ning lähiajal kaasatakse ka Pühajärve Põhikooli õpilasesindus. (SWOT õpilasesinduse protokoll 2015)

Huvikooli reguleerib põhimäärus ning eraldiseisev arengukava aastateks 2013-2016. Samuti huvikooli seadus. Muusikakooli tegevuse eesmärk on noortele muusikahariduse andmine riiklikust huvihariduse raamõppekavast lähtuvalt. Muusikakooli ülesandeks on noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine, professionaalse muusikahariduse õppeks tarviliku ettevalmistuse andmine ja kohaliku kultuurielu edendamine Eesti kultuuritraditsioonide alusel. (Otepää muusikakooli põhimäärus 2015)

Otepää vald kuulub Valga maakonda ning maakonnas on välja töötatud Valgamaa noorsootöö arengustrateegia aastateks 2009-2020. Tegemist on maakonnas esimese noorsootööd põhjalikult eraldiseisva valdkonnana käsitleva arengudokumendiga, mis sisaldab laiapõhjalist kokkulepet noorsootöö prioriteetide osas. Arengustrateegia eesmärk on ühtlustada arusaamu sellest, millistena tahame näha tulevikus Valgamaa noorsugu ja noorsootööd ning kuidas selleni jõuda. Dokumendi eri osades on kirjeldatud hetkeolukorda, noorsootöö valdkonna arenguvajadusi ja peamisi probleeme, sõnastatud on visioon ja püstitatud eesmärgid aastaks 2020, koostatud tegevuskava eesmärkide saavutamiseks aastatel 2009-2015 ja loetletud peamised koostööpartnerid. (Valgamaa noorsootöö strateegia 2015)

2. UURIMUSE EESMÄRK JA METOODIKA

Peatükis on välja toodud uurimuse eesmärk ja metoodika. Kirjeldatud uurimusobjekti ja valimit ning põhjendatud miks on valitud just selline valim.

2.1 Uurimuse eesmärk ja uurimisobjekti kirjeldus

Käesoleva **uurimuse eesmärk** on välja selgitada milline on ühe valla 14.-18-aastaste koolinoorte teadlikkus noorsootöö võimalustest ja rahulolu noorsootöö kättesaadavuse kohta vallas.

Uurimustöö probleemi on autor sõnastanud järgmiselt: Milline on ühe valla 14-18-aastaste koolinoorte teadlikkus neile pakutavatest noorsootöö võimalustest vallas, kuivõrd nad on rahul nende võimalustega ning mil määral noored noorsootöös osalevad.

Uurimuse populatsiooni moodustavad antud valla kahe kooli 8.-11 klassi õpilased, kes jäävad vanusesse 14-18. Gümnaasiumi 8.-11. klassis on 123 õpilast (N=123) ja põhikooli 8.-9. klassis on 23 õpilast (N=23) . Uurimustöö populatsioon on 146 õpilast (N=146) Poulatsiooni hulka ei ole arvestatud Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaalis õppivaid noori, sest tulenevalt tihedast graafikust ei ole neil võimalus osaleda Otepää valla poolt pakutavates noorsootöö tegevustes .

Küsimustikule vastas ja valimis on 113 (n=113) õpilast Pühajärve põhikoolist ja Otepää Gümnaasiumist, neist 72 oli naissoost vastajaid ning 39 meessoost vastajaid. Küsimustikus on küsitud teadlikkust ja rahulolu noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste lahtioleku aegade, tegevuskohtade, olemasolevate vahendite, nõustamisteenuse ja noortele mõeldud info kättesaadavuse kohta.

Uurimuse viis autor läbi veebiküsimustiku vormis antud valla kahes koolis. Tegemist on mugavusvalimigiga, kuigi sooviti uurida kõikset valimit, milleks oli 146 koolinoort 8.-11. klassist. Uurimusele vastas aga 113 noort nädalase ajavahemiku jooksul, sest nädalase ajavahemiku jooksul, kui küsitlusi läbi viidi, puudus kahe kooli peale kokku 33 õpilast.

Uurimusse on kaasatud noored 8.-11. klassist vanuses 14-18. “Noorsootöö strateegia” (2006-2013, lk 16) on noored jaotatud erinevateks vanuserühmadeks: 7-11-aastased, 12-17-aastased ja 18-26-aastased. Varasematest uuringutest (Kirss&Batueva 2011, Rämmer 2011) selgus, et just kuni 18-aastased noored kasutavad noorsootöö võimalusi sagedamini, kui seda teevad 19-26-aastased noored. Käesoleva töö mõistes on vanem noor 14-18-aastane, koolisüsteemis III-IV vanuseaste. Kombineeritud on noorsootöö noorte jaotust ja koolisüsteemi jaotust, sest III ja IV kooliastme noored jagunevad noorsootöö strateegias välja toodud vanustest “keskmiste” ja “vanemate” noorte alla korraga. 12. klassi ei ole võetud valimisse seetõttu, kuna tegelevad kooli lõpetamisega ning suundutakse mujale õppima. Lõpetajad ei pruugi enam kasutada kohalikke noorsootöö võimalusi.

Uurimusobjektiks on töös koolinoorte rahulolu ja teadlikkus Otepää vallas pakutavatest noorsootöö võimalustest ja noorsootöö kättesaadavusest. Uurimistöös on uuritud noorte rahulolu ja teadlikkust ning kaardistatud Otepää valla noorsootöö võimalused. Töö empiirilises osas on kirjeldatud ja analüüsitud noorte hinnanguid, teadlikkust ja rahulolu praegustele võimalustele.

2.2 Uurimuse metoodika ja küsimustik

Andmete kogumiseks kasutatakse veebiküsitlust. Kogumismeetod on kvantitatiiv-kvalitatiivne. Info kogumiseks on kasutatud küsimustikku, kus olid nii suletuid küsimusi kui ka avatud lõpuga küsimusi, et saada uuritava nähtuse kohta rohkemat informatsiooni. Uurimuses läbi viidud küsimustik on lisas (vt lisa 1).

Küsimustik on võetud käsiraamatust “Kvaliteedijuhtimine noorsootöös” (2013). Kasutatud on juba olemasolevat küsimustikku, kuna see on välja töötatud kvaliteedijuhtimise ekspertide poolt ja seda on varasematel aastatel kasutatud üleriigiliselt. Küsimustiku põhjal on hinnatud mitmete maakondade kohaliku omavalitsuse noorsootöö kvaliteeti. Sarnase uurimisvahendi kasutamine annab võimaluse tulemuste võrdlemiseks tulevikus ja võimaldab paigutada tulemused loodud kvaliteedimudelisse ning jätkata täieliku kvaliteedihindamise (sise- ja välishindamise) protsessi läbiviimisega. Juhul, kui Otepää

vald peaks selleks soovi avaldama. Seetõttu otsustas autor kasutada sama küsimustikku, sest see hõlmab endas ka noorte rahulolu küsimusi.

Küsimustik oli anonüümne ja koosnes 34 küsimusest. Suletud lõpuga küsimusi on kasutatud seetõttu, et saada vastajatelt konkreetne hinnang valdkonna kohta. Avatud lõpuga küsimusi seetõttu, et saada noorte arvamused ning ettepanekud. Küsimustikus on küsimusi, mis seotud nii rahulolu kui ka teadlikkusega. Lisaks on küsimusi taustinformatsiooni saamiseks ja küsimusi noorsootöös osalemise kohta.

Küsimustik viidi läbi Otepää Gümnaasiumis ja Pühajärve Põhikoolis veebiküsimustikuna. Koolidega oli autoril lihtne kokkuleppeid sõlmida ning mõlemad koolid andsid küsimustiku läbiviimiseks loa. Valimis olevad klassijuhatajad olid nõus koostööd tegema ning seetõttu oli vastuste tagasisaamise protsent suurem kui laiali jagatud küsimustikel oleks olnud. Veebiküsimustikku eelistati ka seetõttu, et andmed koheselt andmebaasi saada.

3. UURIMISTULEMUSED JA JÄRELDUSED

Käesolevas peatüki on välja toodud uuringust saadud vastused ning analüüsitud neid toetudes püstitatud uurimusküsimustele.

Vastanute seas oli 14-aastaseid noori 13, 15-aastaseid noori 27, 16-aastaseid noori 25, 17-aastaseid noori 24 ja 18-aastaseid noori 24. Vastajaid oli pärit nii Otepäält kui ka Otepää vallas olevatest alevikest. Otepää valla territooriumi moodustab Otepää linn ning 21 küla (Haldusjaotus, külad ja alevikud 2015) Lisaks oli vastanute hulgas neid, kes ei ela Otepää vallas, kuid käivad põhikoolis või gümnaasiumis. Vastajate jaotus tulenevalt elukohast oli järgmine (vt joonis 1).

Joonis1 Vastajate jaotumine elukoha järgi

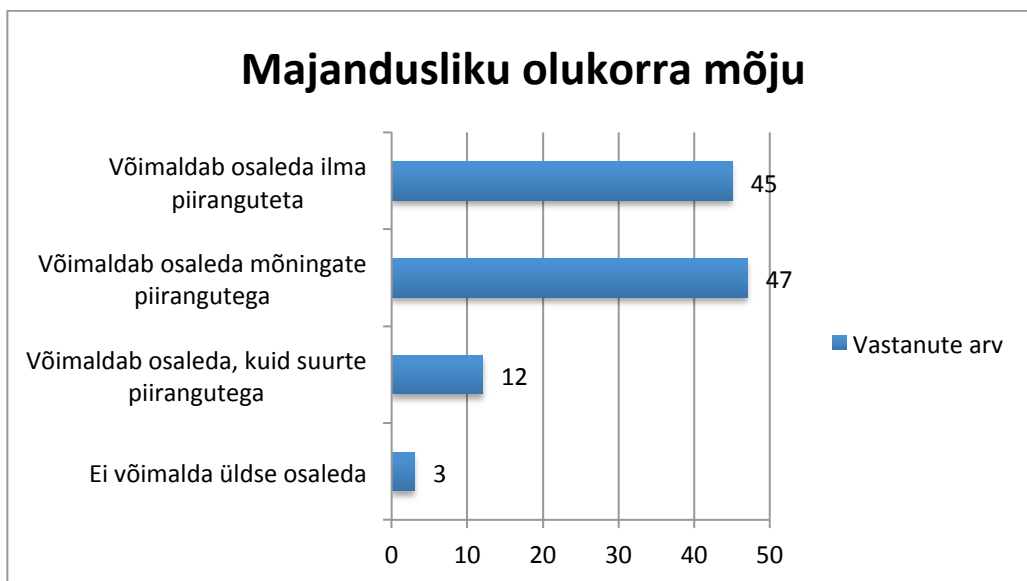
Joonisel on välja toodud Otepää valla alla kuuluvad piirkonnad, millest vastajad pärit on. Kaurutootsist, Koigust, Mägestikust, Märdist, Raudsepast, Truutast ei olnud pärit ühetgi vastajat, seetõttu ei ole neid ka joonisel välja toodud. Kõige suuremal määral vastajaid oli

pärit Otepää linnast – 38 vastajat. Järgnes vastusevariant “muu”, kus oli vastajaid Valga maakonnast (Sangaste 3 noort, Valga 1 noor, Põdrala 1 noor, Palupera 1 noor, Nõuni 6 noort, Päidla 2 noort, Neeruti 1 noor), Põlva maakonnast (Valgjärve 6 noort), Võru maakonnast (Antsla 2, Urvaste 1, Kuldre 1), Tartu maakonnast (Pangodi 3 noort, Elva 1 noor), Viljandi maakonnast (Kassiküla 1 noor) ja 5 õpilast olid vastanud lihtsalt, et ei ela Otepää vallas. Otepää valla väiksemates piirkondadest järgnesid Pühajärve (8 noort) ja Sihva (6 noort). Seejärel Pedajamäe (4 noort). Ilmjärvel, Käärikul ja Vana-Otepääl elas 3 vastanut ning kahe vastusega Arula, Kassiratta, Nüpli, Pilkuse ja Vidrike. Kõige vähem vastajaid elas Kastolatsis, Mähal ja Tõutsil, kus igast kohast oli 1 vastaja.

Vastajad, kes ei ela Otepää vallas käivad siinsetes koolides ning kasutavad pakutavaid noorsootöö võimalusi. Otepää Gümnaasiumil on olemas õpilaskodu ning õppivatel noortel on võimalik seal elada. Vald on organiseerinud ka kooli ja koju transpordi. Noorte vastustest selgub, et Otepää linnast väljaspool olevatele noortele on noorsootöös osalemiseks takistuseks transpordi probleem. 39 noort (35% vastanutest) ei ole 2014-2015 aastal osalenud üheski noorsootöö tegevuses (vt joonis 3) ning 24 vastanut neist elab väljaspool Otepääd ja on toonud mitteosalemise põhjenduseks transpordiprobleemi.

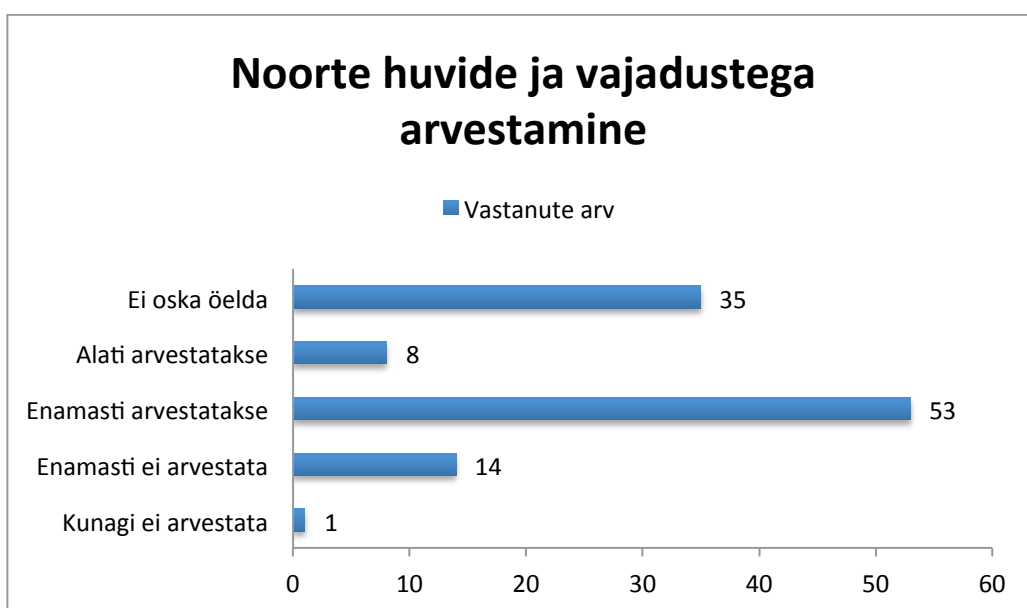
Küsimuses nr 22 *“Kuidas mõjutab Sinu perekonna majanduslik olukord Sinu osalemist noortele mõeldud tegevustes?”* selgub, et enamus vastanutest *peavad arvestama majanduslike oludega perekonnas* ning see võib takistada noore osalemist noorsootöö tegevustes. 47 noort *saavad osaleda mõningate piirangutega* ning 45 noorel on *võimalus osaleda ilma piiranguteta*. (vt joonis 2)

Vähendamaks ebavõrdsust peaks noorsootöö olemas vallas noore jaoks tasuta ja kinni makstud valla poolt. Kokku 15 noort on vastanud, et *majanduslik olukord ei võimalda üldse osaleda* või *võimaldab osaleda suurte piirangutega*. 15st vastanust 13 vastanud *ei ole osalenud ka noorsootöö tegevuses* ning *nendele ei ole olulised ei lahtiolekuajad ega tegevusvahendid*, sest ei käi neis kohtades. 2 koolinoort, kes vastasid *“ei võimalda üldse osaleda”* või *“võimaldab osaleda suurte piirangutega”* on osalenud huvitegevuses. Suure tõenäosusega just noore jaoks tasuta huviringis või treeningrühmas. Takistavateks asjaoludeks olid noored toonud transpordi probleemi, osalise ajaga töötamine lisaks koolile ja osalemiseks tehtavad kulutused on liiga kõrged.

Joonis 2 Perekonna majandusliku olukorra mõju noore noorsootöös osalemisele

Küsimusele nr 26 “Kas Sinu arvates Otepää vallas üldiselt arvestatakse noori puudutavate otsuste tegemisel laste/noorte huvide ja vajadustega?” vastas 53 noort, et enamasti arvestatakse ja 35 ei osanud seisukohta võtta. 14 noort leidsid, et enamasti ei arvestata noori puudutavate otsuste tegemisel laste/noorte huvide ja vajadustega ning 1 vastas, et kunagi ei arvestata. 8 vastanut leidis, et alati arvestatakse. 3 õpilast ei vastanud küsimusele. (vt joonis 3) Uurimus kinnitas seda, mis oli teada ka varem, et tegelikult on noortel otsustusprotsessides kaasärääkimis võimalused piiratud ning seetõttu on ka nende arvamustega arvestamine olnud keerulisem.

Joonis 3 Noorte huvide ja vajadustega arvestamine noori puudutavate otsuste tegemisel

3.1 Noorsootöös osalemise võimalused

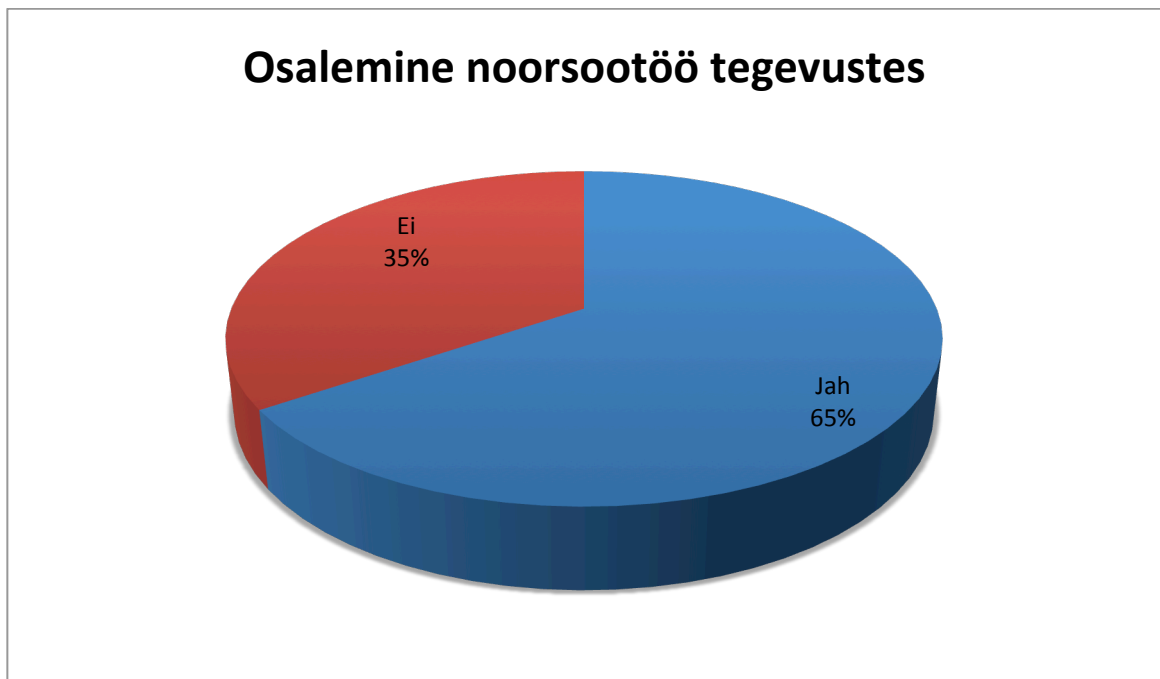
Käesolevas alapeatükis on välja toodud milline on koolinoorte teadlikkus noorsootöös osalemise võimalustest? Peatükis on välja toodud alapeatükkide kaupa uuringust selgunud tulemused ja neid analüüsitud tegevuste kaupa.

Alustuseks on välja toodud noorsootöös osalenud noorte protsent ning mitteosalemise põhjused, et saada terviklik pilt, mil määral noored noorsootöös üldse osalevad ja mis on mitteosalemise põhjused. Lisaks on toodud välja kui paljud noored on osalenud mõne töörühma, komisjoni, foorumi jne arvamuse kujundamise töös.

Noorsootöös osalenud noored ja mitteosalemise põhjused

Järgnevalt on välja toodud noorte hulk, kes osalesid või osalevad 2014-2015 aastal mõnes noorsootöö tegevuses ja millised tegevused need olid. Lisaks on toodud välja põhjused kui ei osaletud üheski noorsootöö tegevuses. Noorsootöö tegevuste all on antud küsitluses mõeldud osalemist huviringi; huvikooli; (spordi) trenni; noortekeskuse; noorteorganisatsiooni või noorteühingu tegevuses; õpilasesinduses, osaluskogus, laagris, malevas või noorteüritusel.

Küsimusele nr 4 *“Kas sa osalesid või osaled 2014-2015 aastal mõnes noorsootöötegevuses?”* vastas 74 vastajat (65% vastanutest), et osales või osaleb mõnes noorsootöö tegevuses ja 39 vastanut (35% vastanutest) *ei osalenud* üheski noorsootöö tegevuses. (vt joonis 4)

Joonis 4 Osalemine noorsootöö tegevustes

Küsimusi detailselt tõlgendades selgus, et vanuselisel kasutavad 14-16-aastased noorsootöö teenuseid suuremal määral kui 17-18-aastased noored. Küsimusele vastas 48 17-18-aastast noort ning 65 14-16-aastast noort. Sarnaselt Noorteseire aastaraamatus välja toodud uuringuga (Pihor, Taru, Batueva 2012) on näha ka käesolevast uurimusest, et vanuse tõustes noorsootöö teenuste kasutamine väheneb.

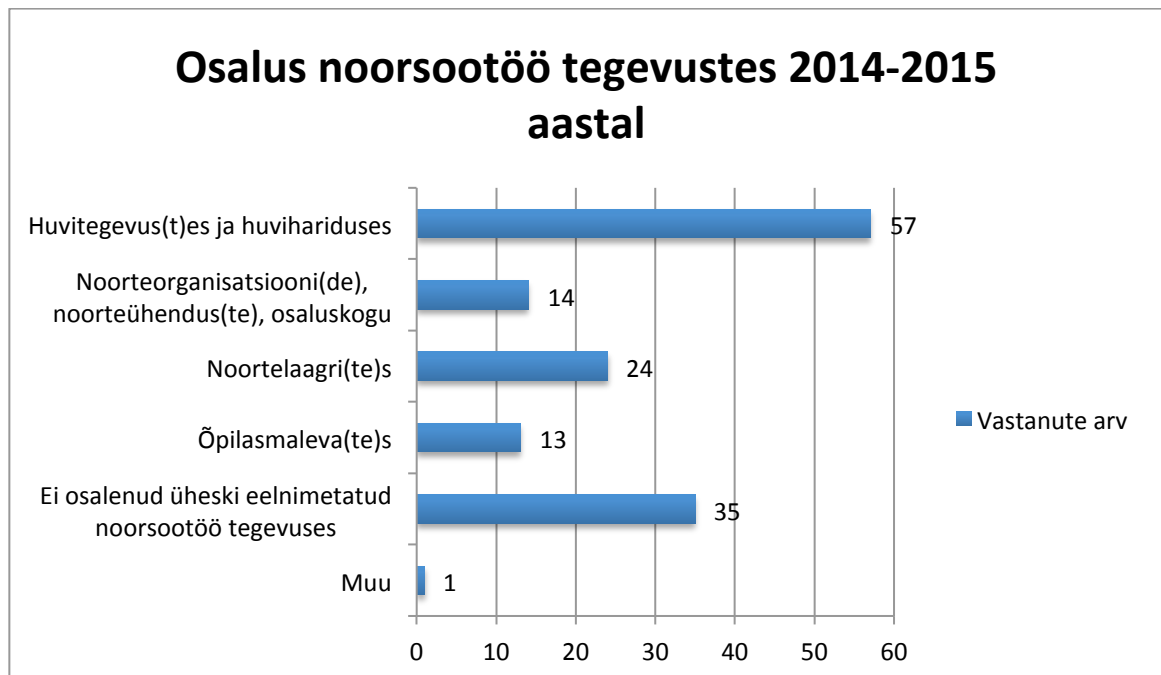
Küsimusele nr 5, kus paluti märkida noorsootöö tegevused, milles osaleti 2014-2015 aastal, said noored märkida mitu vastusevarianti, milles osaleti või osaletakse. 113 vastajat mainisid 142 korral erinevat osalust. Selgus, et populaarseim noorsootöö tegevus, milles noored 2014-2015 aastal on osalenud või osalevad, on *huvitegevus*. Huvitegevuses *osales* või *osaleb* 57 noort, mis on 54% vastanud noortest.

35 vastanud noort (31%) *ei ole mitte üheski* eelpool nimetatud noorsootöötegevuses osalenud. Vähemal määral noori on osalenud noortelaagrites – 24 noort (21%). Noorteorganisatsioonide, noorteühenduste, osaluskogu tegevustes *on osalenud* 14 noort (12%) ning õpilasmalevate tegevustest on *osa võtnud* 13 noort, mis on vaid 12%. Üks koolinoor on märkinud vastuseks, et osales *mõnes muus tegevuses*. (vt joonis 5)

Huvitegevuse populaarsus selgust ka 2011. aastal läbiviidud uuringust, kus uuriti noorte osalemist noorsootöös, noorte motivatsiooni ja nende hinnanguid noorsootöele. (Pihor, Taru, Batueva 2012) Huvitegevuseks on Otepää vallas loodud ka suhteliselt head võimalused – tegeleb mitmeid spordiklubisid, erinevad huviringid koolides ja muusikakool.

Võrreldes käesolevat uurimust Noorteseire aastaraamatus (Pihor, Taru, Batueva 2012, lk 3) välja toodud uurimusega on antud uurimuses huvitegevuses osalenute protsent madalam – 54% vastanud noortest. Noorteseire aastaraamatus seevastu oli huvitegevuse protsent 84%-87% tulenevalt vanusest. Samas on aga peaaegu samal tasemel osalus noorteorganisatsioonides, kus käesoleva uurimuse osaleb 12% ning Noorteseire aastaraamatus 10% vastanutest. (Kirss&Batueva 2011)

Noorteseire 2011. aastal läbi viidud uurimusest “Eesti noorte osalemine noorsootöös: ülevaade peamistest suundumustest” (Pihor, Taru, Batueva 2012) lähtuvalt on laagrites osalenud ~50% noortest ning 2010. aastal Tartus läbiviidud (Hillep, Taru *et al* 2010) uurimuse andmetel 30% noortest. Antud uurimuses on laagris osalenute protsent madalam - vaid 21% vastanutest. Põhjuseks on see, et Otepää valla noortele ei ole pakutud valla poolt võimalusi laagrites osalemiseks.

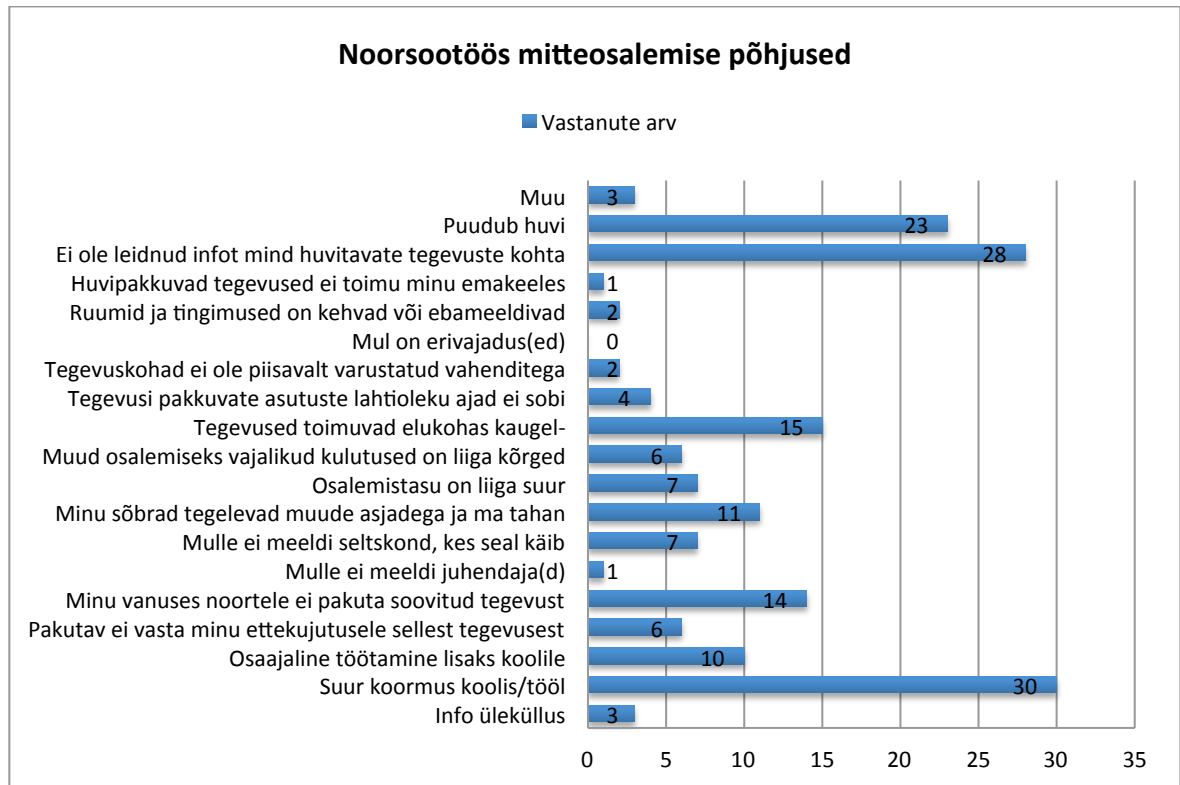
Joonis 5. Koolinoorte osalemine noorsootöö tegevuste lõikes 2014-2015 aastal

Noorteorganisatsioonide, -ühenduste, osaluskogude tegevustest osales 14 noort. Õpilasmalevates osalemine on samuti suhteliselt vähene (13 noort). Selgub, et ka noorte teadlikkus eelpoolmainitud tegevustest on üsna väike (vt joonis 7). Vähene osalus tegevustes võib olla tingitud sellest, et Otepää vald ei paku noortele õpilasmalevate võimalust ning tegutsevaid noorteorganisatsioone on vähe. Noored ehk ei soovi ja vanemad ei luba kaugematesse õpilasmalevatesse minna, mistõttu on noorte osalus antud valdkondades ka väike.

Jooniselt 6 on näha põhjused, miks noored ei osalenud või ei osale 2014-2015. aastal noorsootöö tegevustes. Küsimuses nr 6 oli noortel võimalus teha mitu valikut ning seetõttu on vastuste arv suurem kui vastanute arv. Joonisel on välja toodud noorte arv, kes vastust valisid. Kõige populaarsem vastus oli *suur koormus koolis/tööl*, mida vastati 30 korral. Sellele järgnes *huvitavate tegevuste kohta info mitte leidmine*, millele vastati 28 korral. 23 korral vastati, et *puudub huvi* ning 15 korral, et *tegevused toimuvad elukohast kaugel ja tranpordiprobleemi tõttu ei saa osaleda. Minu vanuses noortele ei pakuta soovitud tegevusi* on vastatud 14 korral ning 11 korral, et *sõbrad tegelevad muude asjadega ning soovitakse nendega koos olla*. 10 korral vastati *osaajalist töötamist lisaks koolile*, 7 korral, et *osalemistasu on liiga suur* ning 6 korral, et *pakutav ei vasta minu ettekujutusele sellest tegevusest ja muud osalemiseks vajalikud kulud on liiga kõrged*. 4 korral toodi välja, et *tegevusi pakkuvate asutuste ajad ei sobi* ning 3 korral *info üleküllust*. 2 korral vastati, et *tegevuskohad ei ole piisavalt varustatud töö- ja tegevusvahenditega ning ruumid ja tingimused on kehvad või ebameeldivad*. 1 korral vastati nii *juhendajate mitte meeldimist* kui seda, et *tegevused ei toimu emakeeles*. Mitte ühelgi korral ei põhjendatud mitte osalemist *erivajadusega*.

11 korral vastati, et *sõbrad tegelevad muude asjadega ja tahetakse nendega koos olla*. (vt joonis 6) Siinkohal on võimalik käesolevat uurimust võrrelda 2011. aastal läbiviidud uurimusega, kus uuriti noorte motivatsiooni noorsootöös ja nende hoiakuid noorsootöö suhtes (Rämmer 2011). Eelpool nimetatud uuringust selgus, et kuuluvusvajadus on üks motivaator, mis innustab nooremaid (10-18-aastaseid) noorsootöö tegevustes osalema. Nii ka käesolevas töös, kus 11 noort on toonud põhjenduseks, et *sõbrad tegelevad muude asjadega ja tahetakse nendega koos olla*. Sõbrad ja nende tegevused mõjutavad noori,

kuuluvusvajadus on 14-18-aastaste jaoks tähtis. Kui sõbrad ei osale tegevuses ei soovi seda teha ka teised. Rohkem soovitakse omavahel suhelda ja tegutseda.

Joonis 6 Noorsootöös mitteosalemise põhjused aastal 2014-2015

Kõige populaarsemad 3 vastust noorte seas olid: *suur koormus koolis/tööl*, *ei ole leidnud infot mind huvitavate tegevuste kohta* ja *puudub huvi*. Neile järgnesid põhjendused, et *tegevused toimuvad elukohast kaugel ja transpordiprobleemi tõttu ei saa osaleda* ning *minu vanuses noortele ei pakuta soovitud tegevusi*. (vt joonis 5) Osaliselt ühtivad vastused ka 2010. aastal Tartus läbi viidud uuringuga, kus noored põhjendasid mitte osalemist ajapuudusega, muude kohustustega, huvipuudusega, suure koormusega koolis ning sooviga olla koos sõpradega (Hillep, Taru *et al* 2010). Transpordi probleemi on toonud Otepää Gümnaasiumi õpilasesinduse noored ka Otepää Valla arengukava jaoks tehtud SWOT (SWOT õpilasesinduse protokoll 2015) analüüsis välja. Õhtuse transpordi olemasolu noortele praegusel ajahetkel puudub ning noortel, kes elavad väljaspool Otepääd on pea võimatu käia õhtustes huvitegevus ringides, trennides või külastada noortekeskust.

Neljal korral oli toodud mitteosalemise põhjuseks, et *tegevusi pakkuvate asutuste lahtioleku ajad ei sobi*. (vt joonis 6) Praegusel ajahetkel töötab noortekeskus kolmel korral nädalas, mistõttu võib see paljude noorte jaoks olla takistavaks teguriks. Huviringides ja treenides käimist võib samuti takistada transport ja ajad võivad mitte sobida. Bussid liiguvad kindlatel aegadel ning teatud noortel ei olegi võimalik huviringis või huvikoolis just seeõttu osaleda.

Kolmel korral vastati, et ei *suudeta valida sobivat tegevust suure arvu valikute hulgast (info üleküllus) ja muud põhjused*. Samas leiab aga töö autor, et valikuid ei ole noortele just palju antud ning võib-olla ei ole noored isegi süvenenud pakutavatesse tegevustesse. Vallas tegutseb küll palju erinevaid treeningrühmasid ning huviringe. Suurel määral on need aga suunatud noorematele kui olid vastajad. Kahel korral vastasid noored, et *ruumid ja tingimused on kehvad või ebameeldivad ning tegevuskohad ei ole piisavalt varustatud töö- ja tegevusvahenditega*. Mõlemad vastanud noored ei ole osalenud 2014-2015 aastal üheski noorsootöö tegevuses, seetõttu jääb selgusetuks milliseid kohti nad silmas peavad. Otepää Gümnaasium on hiljuti renoveeritud ning samamoodi ka muusikakool. Pühajärve põhikool on saanud kauneima kooli tiitli. Noortekeskus kolis mõningad aastad tagasi uutesse ja äsja renoveeritud ruumidesse. Seetõttu ei oska põhjendada, miks õpilased on vastanud, et ruumid ja tingimused on kehvad või ebameeldivad.

Ühel korral toodi välja, et ei *meeldi juhendajad ning tegevus ei toimu minu emakeeles*. Ühelgi korral ei põhjendatud mitte osalemist *erivajadusega*. (vt joonis 6)

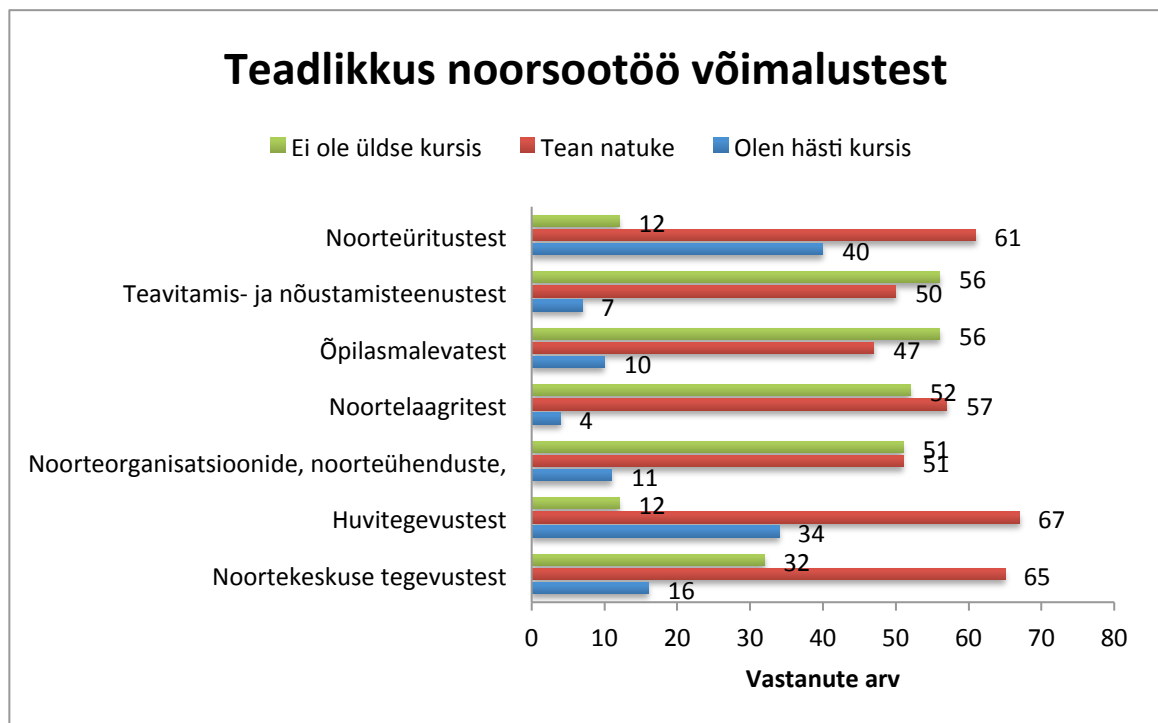
Osalemise otsustusprotsessides

Küsimusele nr 25 “Kas sa oled 2015 aastal osalenud mõnes töörühma, komisjoni, foorumi, ümarlaua, arvamuse kujundamise töös või vastanud küsitlusele, mis on puudutanud kodukohaga või laste/noorte tegemistega seotud küsimusi?” vastanud noortest 98 ei olnud osalenud üheski eelpool mainitud tegevuses ning 12 noort (10% vastanutest) on osalenud. 3 noort on jätnud küsimusele vastamata. Seda, kus osaleti ei ole täpsustanud 5 vastajat. 1 on osalenud *Valgamaa õpilasesinduste ümarlauas*, 3 vastanut on *täitnud küsimustikke*, kuid ei ole täpsustanud, mis teemadel või mille kohta. 1 noor on *osalenud õpilasesinduse ümarlauas ja kooli hoolekogus*, 1 noor *noorteparlamendi Valgamaa foorumis* ning 1 *huvitava kooli mõttekojas*. Mitteosalemise põhjuseks on noorte vähene teadlikkus

kaasarääkimise võimalustest. Noored ei tea, millised võimalused neil on kaasarääkimiseks ning seetõttu ei oska ka neid kasutada.

3.2.1 Teadlikkus Avatud Noortekeskuse tegevustest ja võimalustest

Uurimusest selgus, et rohkem kui pooled noored *teavad natuke* noortekeskuse tegevustest - 65 vastajat (58% vastanutest). Noortekeskuse tegevustega *ei ole üldse kursis* 32 vastajat (28% vastanutest) ning 16 vastajat (14% vastanutest) on tegevustega *hästi kursis*. (vt joonis 7) Küsimustikku detailsemalt analüüsid tuli välja ning ajalise määratluse tulemusena selgus, et gümnaasiumi õpilased teavad tunduvalt suuremal määral noortekeskuse tegevustest kui põhikooli õpilased. Ilmselt on siinjuures määravaks teguriks vahemaa Otepää ja Pühajärve vahel ning noortekeskuse varasem puudulik töö teavituse osas. Sündmusi tehes tuleks plakatid ka Pühajärve põhikooli riputada ning teha koostööd ka sealse kooli õpilasesindusega. See tõstaks ka noortekeskuse külastatavust kui info liiguks ka väljas poole Otepääd. Ürituse planeerimisse kaastakse enamasti Otepää Gümnaasiumi noori, kuid Pühajärve Põhikooli õpilaste kaasamine on olnud siiani vähesel tasemel. Töö autor soovib antud olukorda muuta ning jõuda ka väljaspool Otepääd elavate noorteni.

Joonis 7 Noorte teadlikkus noorsootöö võimalustest Otepää vallas

3.2.2 Teadlikkus huvitegevuse võimalustest

Huvitegevuse võimalustega *ei ole üldse kursis* 12 noort (11% vastanutest), 67 noort (59% vastanutest) *teab natuke* ning 34 noort (30% vastanutest) on *hästi kursis*. (vt joonis 7) Eelpool on välja toodud, et vallas tegutseb suurel määral erinevaid spordiklubisid, kuid vähesel määral loovust arendavaid tegevusi. Samas on ka paljud huvitegevused suunatud nooremale sihtrühmale. Noorte teadlikkus huvitegevuse võimalustest on suurem, teab natuke või teab hästi 89% vastanutest. Huvitegevustes osaleb aga 54% (vt joonis 5, lk 32), mistõttu võib järeldada, et osad noored küll ei osale huvitegevuses, kuid teavad sellest võimalusest.

Küsimusele nr 13 "*Millega sa sooviksid vabal ajal tegeleda, kui Sul oleksid selleks võik võimalused olemas?*" said koolinoored vastata vabas vormis ning valikuid ei olnud ette antud. Selleks, et mitte piirata noorte soove ja saada võimalikult erinevad vastused noortelt.

Vastuseid oli erinevaid, kuid domineerisid erinevad sportlikud tegevused, sportlike tegevusi oli nimetanud 50 vastanut. Sarnasus ilmneb siinkohal Noorteseire aastaraamatus (Kirss&Batueva 2011) välja toodud uuringuga, kus selgus, et ülekaalukalt eelistatuim noorsootöotegevus on huvitegevus ning selles domineerib sport. Siinkohal on võimalus, et noortele ei ole pakutud suures osas peale spordi muidu huvitegevusi ning nad ei oskagi neid tahta. Otepää on väga hea koht tegelemaks erinevate spordialadega ning on inimesi, kes siia kolivadki just seetõttu, et tegeleda spordiga. Samas peaks olema noortele loodud võimalikult mitmekülgseid tegevused, et nad saaksid areneda mitmekülgsetl.

11 noort olid vastanud, et sooviksid tegeleda näiteks: *motokrossiga, veelauaga, tennisega, autospordiga, rullsuusatamisega, ujumisega, sulgpalliga, tüdrukute korvpalliga, peotantsuga, käia vibu trennis*. Neid sportlike võimalusi tõesti Otepää vald noortele ei paku. Võimalused on tegelikult olemas - ujula, saalid ja mänguplatsid, kuid puudub spetsialist, kes noori õpetaks.

39 noort nimetasid aga selliseid sportlikke tegevusi, mille jaoks on valla poolt võimalused loodud: *võrkpall, jalgpall, hip-hop tants, kergejõustik, lumelaud, mäesuustamine*. Vastused kordusid pidevalt. On võimalik, et vastajad ei lugenud korralikult küsimust ning tõid välja tegevused, millega nad sooviksid tegeleda.

32 õpilast vastas, et sooviksid tegeleda tegevustega, mis ei ole seotud spordiga. Näiteks loodus-, kunsti-, muusikaringid, IT-ala, töötoad. Lisaks oli 5 vastanut, kes vastasid, et sooviksid tegeleda trummide mängimisega (2 noort.) ja käia muusikakoolis (3 noort). Nagu eelpool mainitud siis noortekeskuses tegutses trummitöötuba, mis praegusel hetkel ei toimi.

3.2.3 Teadlikkus noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogude tegevustest

Noorteorganisatsioonide, noorteühenduste ja osaluskogude tegevustega on *hästi kursis* 11 noort (10% vastanutest) ning võrdselt jagunevad vastused "*ei ole üldse kursis*" ja "*tean natuke*" vastuste vahel – 51 vastajat (45% vastanutest). (vt joonis 7) Võimalusi eelpoolnimetatud tegevustes osalemiseks ei ole Otepää valla noortel just palju, kuid need mis on, tegutsevad aktiivselt. Näiteks noorteorganisatsioon Tankla jagab aktiivselt informatsiooni ning noored saavad ise kirjutada artikleid ning osaleda organisatsiooni poolt loodud tegevustes.

Samas on aga küsimusele nr 2, kus palutud nimetada 1 noorteorganisatsioon või -ühing kuhu Otepää valla noored saavad kuuluda, jätnud paljud noored vastamata. Vastajaid on olnud 26 113st. Arvestada saab vaid 18 vastusega, sest 8 õpilast on küsimuses välja toonud asutused (muusikakool, noortekeskus) või märkinud vastuseks tegevuse, mitte noorteorganisatsiooni (laulukoor, OG TV). 18 vastajat teadsid nimetada 4 erinevat organisatsiooni, mis on vastanute hulka kohta hea tulemus.

Noorteorganisatsioone, mida noored teadsid ja oskasid kirjeldada oli 4: *Tankla*, mida oli vastatud 5 korral; *kodutütred/skaudid*, mida oli vastatud 3 korral; *õpilasesindus* 7 korral ja *Veni Vidi Vici*, mida pakuti 3 korral.

3.2.4 Teadlikkus noortelaagrite ja õpilasmalevate tegevustest

Teadlikkus noortelaagrite tegevustest on aga äärmiselt kasin. Ainult 4 noort (4% vastanutest) on *hästi kursis*, 57 noort (50% vastanutest) *teab natuke* ning 52 noort (46 % vastanutest) ei ole noortelaagrite tegevusega *üldse kursis*. Õpilasmalevate tegevusega *ei ole üldse kursis* 56 noort (50% vastanutest), *natuke teab* 47 noort (41% vastanutest) ja *hästi on kursis* 10 noort (9% vastanutest). (vt joonis 7) Otepää valla noorsootöö võimalusi kaardistades oli laagrite ja õpilasmalevate kohta info leidmine ka autorile keeruline. Alapeatükis 1.2.1.2 on välja toodud, et Otepää vald pakub 2015. aasta suveks 7

soodustuusikut Taevaskoja Noortelaagrisse ja 3 sotsiaaltuusiku kohta Veski Noortelaagrisse. Lisaks on ülevaatlik info Valgamaa noortele suunatud õpilasmalevast. See on ka ainuke info, mida oli võimalik laagrite ja maleva kohta leida.

Ilmselt on siinkohal laagrite ja õpilasmalevate kohta tehtav teavitustöö kasin, sest tegelikult toimub suvel suur osa noortelaagrite tegevustest Otepää ümbruses ja toimub ka teisi malevaid, kus Otepää valla noortel oleks võimalus osaleda. Kuigi autorile osutus keeruliseks laagrite ja õpilasmalevate kohta info leidmine, otsutati küsimus siiski uurimustöös püstitada. Selleks, et veenduda selles, et malevaid ja laagreid Otepää vald noortele ei paku ning kui palju osaletakse teistes laagrites või õpilasmalevates. Küsimustega saadi kinnitust, et ka koolide poolne teavitustöö on laagrite ja õpilasmalevate puhul nõrk ning väljaspool Otepää valda toimuvatele laagritele ja malevatele reklaami suurel määral ilmselt ei tehta. Mõndade noorteni siiski on info jõudnud, sest 10 noort 113st on vastanud, et on õpilasmalevate tegevusega hästi kursis.

3.2.5 Teadlikkus noortele suunatud üritustest

Uuringust selgub, et noorteüritustest on vastajad kõige suuremal määral teadlikud. 40 vastajat (35% vastanutest) on *hästi kursis* ning 61 *teab natuke* (54% vastanutest). 12 *ei ole üldse* kursis (11% vastanutest). (vt joonis 7) Muidugi tuleb tõdeda, et praegusel ajahetkel toimub Otepää vallas vähesel määral noorteüritusi ning vanematest materjalidest ei selgunud ka midagi enam. Sündmused, mida hetkel korraldatakse on suunatud nii nooremale kui ka vanemale sihtrühmale. Noor vajab aga rohkem innovaatilisi sündmusi ning seda, et neid korraldusse kaasatakse. Autor arvab, et kuna noortele suunatud sündmusi toimub vähesel määral siis see on ka põhjus, miks noored on nende sündmustega hästi kursis. Plakateid ja muid reklaame ei ole ülemäära palju ning olemasolevad saavad piisalt palju tähelepanu.

3.3. Teadlikkus ja rahololu teavitamis- ja nõustamisteenuste võimaluste kohta

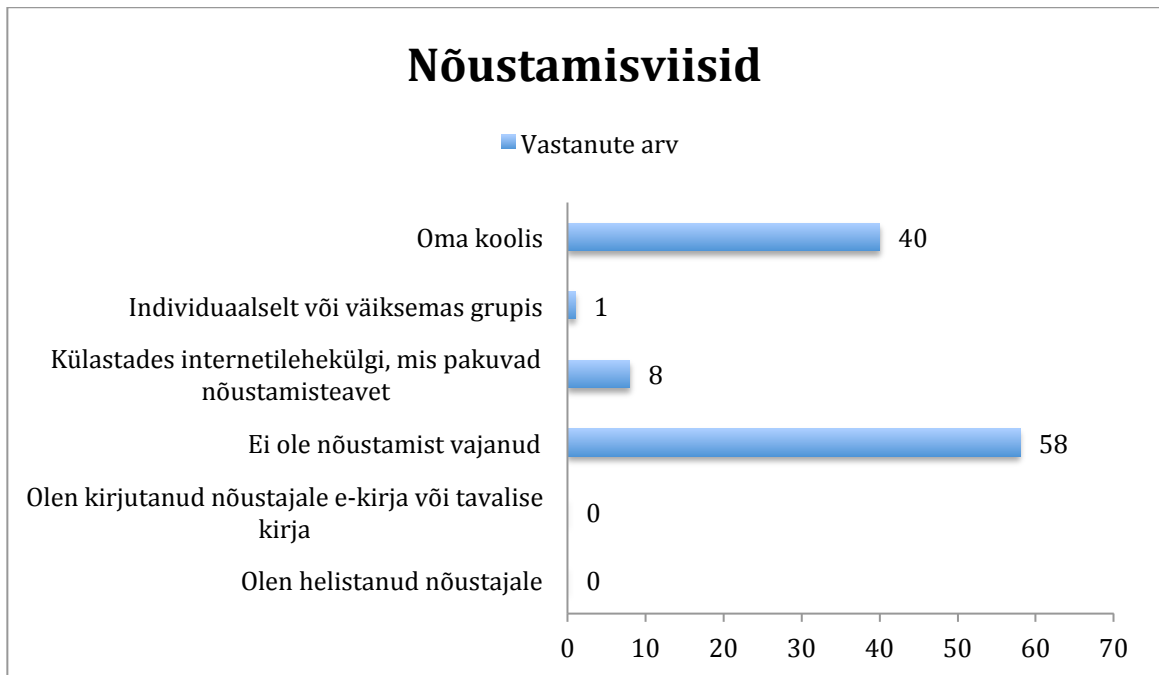
Järgnevalt on väljatoodud milline on koolinoorte teadlikkus ja rahololu teavitamis- ja nõustamisteenuse ning noortele mõeldud informatsiooni kättesaadavusega.

Küsimuses nr 1 oli võimalus noortel vastata kui palju nad teavad teavitamis ja nõustamisteenusest noortele. Teavitamis- ja nõustamisteenustega ei ole *üldse kursis* 56 vastajat (50% vastanutest). *Natuke teab* 50 vastajat (44% vastanutest) ja 7 noort (6% vastanutest) on võimalustega *hästi kursis*. (vt joonis 7, lk 36) Tegelikult on seda teenust pakkuvaid isikuid/asutusi vähe. Paljud vastanust ehk ei osanud arvata, et nõustamisteenust pakub ka kooli psühholoog või sotsiaalpedagoog. Nõustamisteenust on võimalik saada ainult Otepää Gümnaasiumis ja noortekeskuses. Teadaolevalt planeeritakse taastada ka Otepää Tervisekeskuses nõustamiskeskus kuhu noored saaksid murede ja abiplavetega pöörduda. Võimalus on kasutada ka Rajaleidja poolt pakutavaid nõustamisteenuseid. Edasiste õpingute või töö küsimuste osas peaks noorel olema võimalus pöörduda, kellegi teadlikuma poole, kes oskab anda nõu ja soovitusi.

Küsimusele nr 3 “*Kas Sinu arvates on Otepää vallas piisavalt teavitamis- ja nõustamisteenuseid noortele?*” vastas 26 õpilast (23% vastanutest) vastusega “jah”, 38 vastanut (34% vastanutest) arvas, et *võiks rohkem olla* ja 49 vastanut (43% vastanutest) *ei osanud seisukohta võtta*. (vt joonis 15, lk 52) Teavitamis- ja nõustamisteenus on Otepää vallas autori hinnangul nõrgim koht. Noortel ei ole palju võimalusi kuhu abi või nõu saamiseks pöörduda. Seetõttu on paljud noored ka vastanud, et võimalusi võiks rohkem olla.

Autor leiab samuti, et võimalusi nõustamisteenust saada on Otepää vallas kesine. Kindlasti peaks noortele antud võimalust pakkuma ning vajadusel kasutama Rajaleidja teenuseid. Edasiste õpingute või töö küsimuste osas peaks noorel olema võimalus pöörduda, kellegi teadlikuma poole, kes oskab anda nõu ja soovitusi.

Küsimusele nr 18 “Kuidas oled peamiselt nõustamist saanud?” on vastanud 40 noort, et peamiselt *oma koolis*. 8 noort on *külasthanud internetilehekülgi*, mis pakuvad nõustamisteenust ning 1 noor on saanud nõustamist kas *individuaalselt või väiksemas grupis*. 58 noort vastas, et nad *ei ole nõustamist vajanud*. E-kirju või tavalisi kirju ning helistamist ei ole kasutanud ükski vastanud noortest. Kuus noort ei olnud selle küsimusele vastanud. (vt joonis 8)

Joonis 8 Viisid, kuidas peamiselt nõustamist on saadud

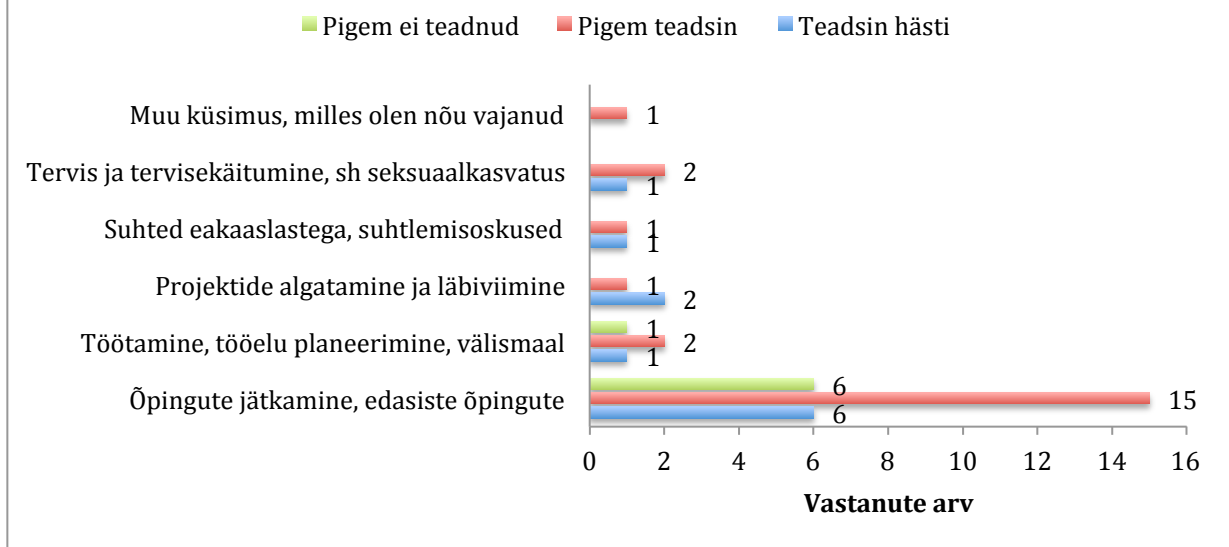
Suur ülekaal on noortest, kes ei ole nõustamist üldse vajanud. On näha, et soovi korral leiavad õpilased võimaluse, kuidas oma küsimustele vastused leida (internetilehekülje külastus), kuid samas kasutavad ka paljud õpilased võimalust, mis on kooli poolt neile pakutud.

Rahulolu nõustamisteenustega on hinnatud vastavalt käsiraamatust „Kvaliteedijuhtimine noorsootöös“ (2013, lk 73) saadud soovitudele. Kvaliteedijuhtimine noorsootöös käsiraamat soovitab tuua välja nõustamisteenusega rahulolu nende noortega arvestades, kes on nõustamisteenust kasutanud, et välistada need arvamused, mis ei tugine saadud kogemusele ja teadlikkusele. Noorte rahulolu osakaal (%) arvutatakse „nõustamisteenust kasutanud noortest, kelle hinnang nõustamisteenuse kättesaadavusele on väga hea või pigem hea” (Kvaliteedijuhtimine noorsootöös 2013, lk 73).

Arvestada käsiraamatus “Kvaliteedijuhtimine noorsootöös” (2013) soovitustega on nõustamisteenusega rahulolu analüüsimisel võetud aluseks ainult nende noorte arvamused, kes nõustamist saanud. Vastustest 14 ja 15 selgus, et nõustamist on saanud 40 noort. Joonised nr 9, 10, 11 ja 12 on tehtud vastavalt 40 õpilase arvamusele. Jooniselt 9 on välja toodud nõustamisteedad ning vastavalt teemadele selgunud tulemused, kas noored teadsid, pigem teadsid või teadsid hästi kelle poole pöörduda. Üldse ei teadnud vastust ei kasutatud ühelgi korral.

Otepää vallas on noortel võimalik nõustamist saada Otepää Gümnaasiumis ja noortekeskuses. Küsimuses nr 14 paluti vastajatel märkida need teemad, milles ta on 2014-2015 aastal saanud noorsootöötajalt, juhendajalt, õpetajalt, nõustajalt ja/või sotsiaaltöötajalt nõu. Küsimuste detailsest uurimisest selgus, et 40 õpilast on saanud nõu erinevatel teemadel. Teemad on välja toodud joonisel 9. Selgus, et *õpingute jätkamise, edasiste õpingute planeerimise ja välismaal õppimise* kohta on saanud nõu 27 õpilast. *Töötamise, tööelu planeerimise ja välismaal töötamise* kohta on saanud nõustamist 4 õpilast. 3 õpilast on saanud nõu nii *projektide algatamise ja läbiviimise kui ka tervise ja tervisekäitumise (sh seksuaalkasvatuse)* teemadel. *Suhted eakaaslastega ja suhtlemisoskuste* teemadel on nõu saanud 2 noort ning 1 noor on saanud nõu *muus küsimuses*, milles on nõu vajanud.

Nõustamisteemad ja pöördumise teadlikkus

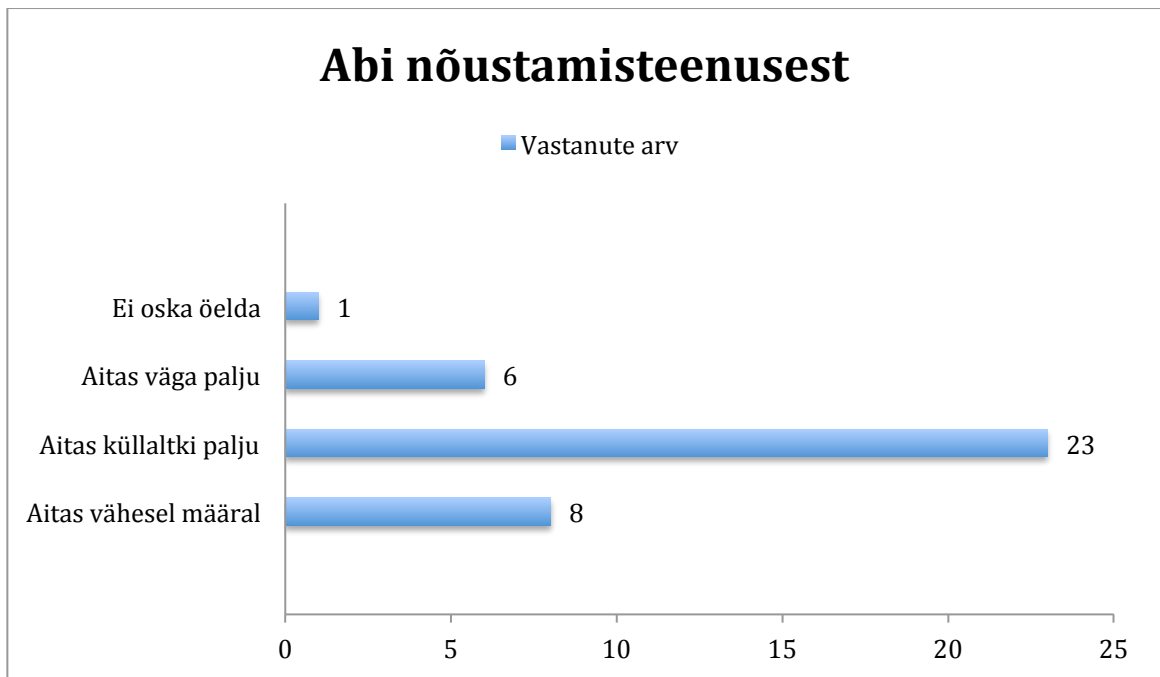

Joonis 9 Teemad, millel noored on nõustamist saanud ning teadlikkus kuhu või kelle poole pöörduda

Küsimusele nr 15 “Kui Sul on vaja nõu, kas Sa teadsid, kuhu või kelle poole pöörduda?” selgus, et *hästi teadis* 11 vastanut nõustamisteenust kasutanud noortest. *Pigem teadsid* kuhu või kelle poole pöörduda 22 noort, kes on nõustamisteenust kasutanud ning *pigem ei teadnud* 7 nõustamisteenust kasutanud noort kuhu või kelle poole pöörduda. (vt joonis 9) Selgub, et 40 õpilast on siiski vajadusel nõu saanud erinevatel teemadel. Neutraalse inimese olemasolu Otepää vallas oleks kindlasti vajalik. Aitamaks nii nooremaid kui vanemaid noori elus otsuste tegemisel ning suunata vajadusel valikute juurde.

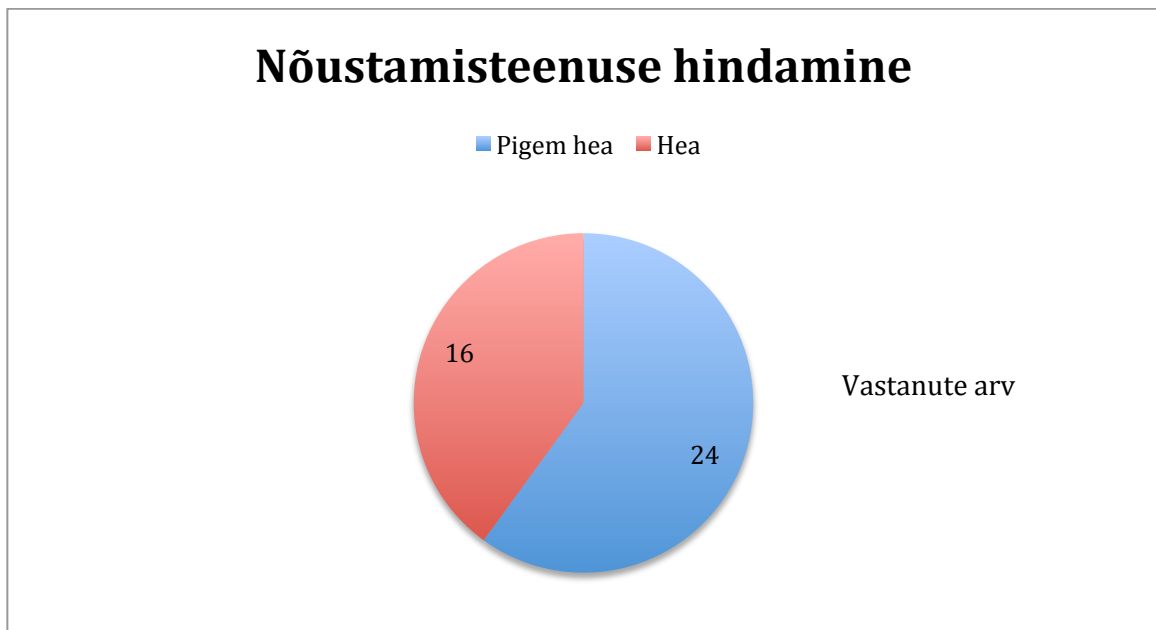
Küsimuses nr 19 “Kui palju aitas nõustamisel saadud info või nõuanne Sind sobivate võimaluste otsimisel ja/või valikute tegemisel?” on väljatoodud vastanud, kes vastasid küsimusele number 14 ja 15, et on nõustamisteenust saanud. Küsimusele on vastanud 38 noort ja 2 on jätnud vastamata. 6 noort on hinnanud, et nõustamisteenus aitas *neid väga palju*. 23 noort on hinnanud, et saadud nõustamisteenus *aitas küllaltki palju*. 8 noort on vastanud, et *aitas vähesel määral*. 1 vastanud *ei osanud öelda*. (vt joonis 10) Professionaalse nõustaja juures peaksid kõik noored saama vajaliku info ning see peaks olema edasiviiv. Praegusel ajahetkel on aga 8 noort vastanud, et nõustamisel saadud info

aitas neid vähesel määral. Põhjusi on siinkohal raske välja tuua. Võimalik, et iseseisvalt internetist otsides ei suuda noored eristada olulist infot ebaoluliselt või juhtusid nad oma küsimusi esitama selleks mitte pädevale inimesele. Samas on aga 23 noort leidnud, et saadud informatsioon on neid aidanud küllaltki palju, mistõttu võib arvata, et info otsimise korral ka sobivad isikud leitakse.

Joonis 10 Noorte hinnangud nõustamisel saadud informatsiooni tulemuslikkusele

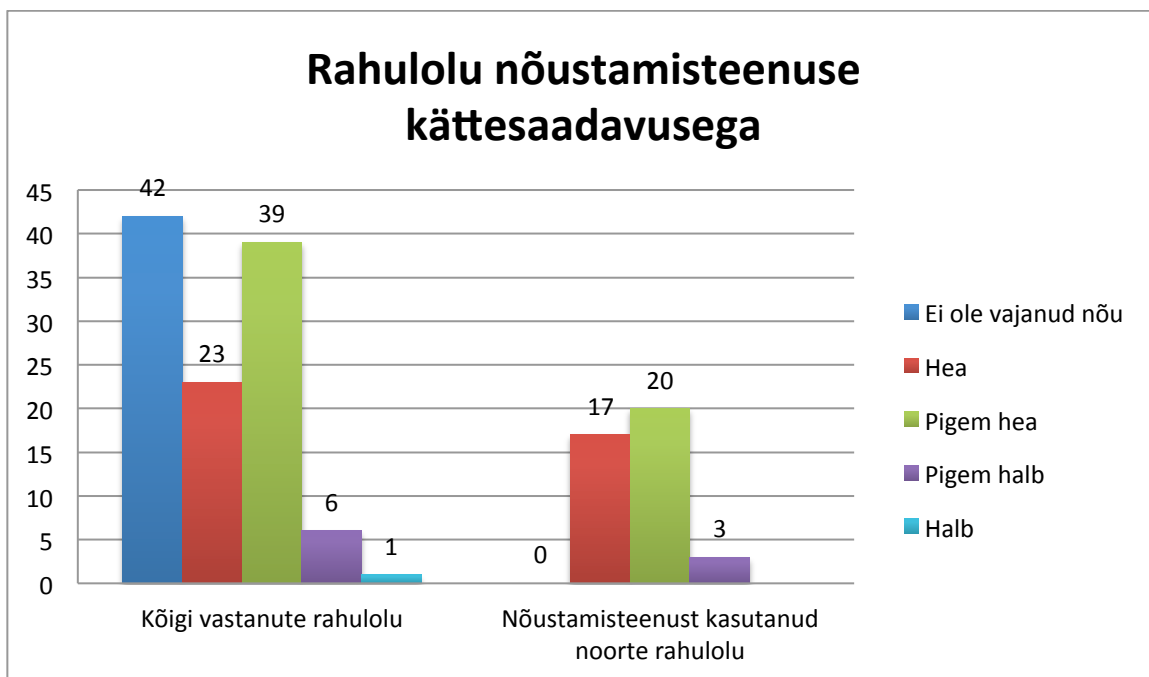
Küsimuses nr 20, kus paluti vastajatel hinnata saadud nõustamist Otepää vallas on vastanud 40 nõustamisteenust kasutanud noort. Nõustamisteenust vallas hindas *heaks* 24 noort ehk 60% nõustamisteenust kasutanud noortest. *Pigem heaks* hindas saadud nõustamist 16 noort ehk 40% nõustamisteenust kasutanud noortest. (vt joonis 11)

Joonis 11 Noorte hinnang saadud nõustamisteenusele

Need noored, kes on nõustamist saanud hindavad seda ka kõrgelt. On võimalus, et noored ei oska võrrelda Otepääl saadud nõustamist mõne muu nõustamisteenust pakkuva asutuse või isikuga, sest nad ei ole väljaspool Otepääd nõustamist saanud. Seetõttu võib nende kõrge hinnang tugineda ainult Otepäa vallas saadud nõustamisele.

Küsimuses nr 16 “*Kuidas hindad noortele mõeldud nõustamisteenuse kättesaadavust?*” on välja toodud kõigi vastanute rahulolu kui ka nende vastanute rahulolu, kes on nõustamisteenust realselt ka kasutanud. Kõigist vastanutest vastas 42 noort (37% vastanutest), et *ei ole vajanud nõu*. 23 noort (20% vastanutest) hindasid kättesaadavust *heaks* ning 39 noort (35% vastanutest) arvasid, et kättesaadavus on *pigem hea*. 6 vastanut (5% vastanutest) hindasid kättesaadavust *pigem halvaks* ning 1 vastas, et kättesaadavus on *halb*. 2 õpilast ei ole küsimusele vastanud. Seevastu aga nõustamisteenust kasutavatele noorte (40 noort) hinnangul pidas kättesaadavust pigem heaks 20 noort (50% vastanutest) ning heaks 17 noort (42% vastanutest). Teenuse kättesaadavust hindas pigem halvaks 3 noort (8% vastanutest). (vt joonis 12)

Joonis 12 Noorte rahulolu nõustamisteenuse kättesaadavusega arvestades koguvalimit ning nõustamisteenust kasutanud valimit

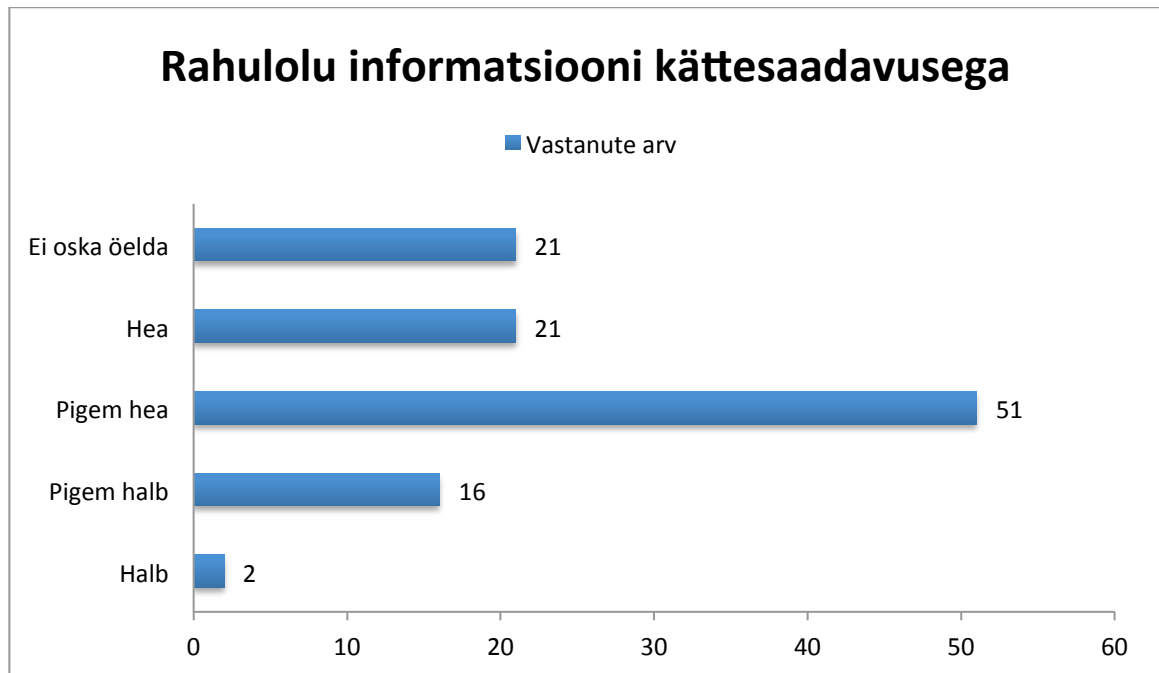
Leitakse, et need kes ei ole nõustamisteenust kasutanud ei ole ilmselt leidnud selleks võimalust. Need, kes on nõustamisteenust kasutanud on ka teenuse kätte saanud. Siinkohal tuleb tugineda 40 noore hinnangutele, sest nemad on ka nõustamisteenust realselt kasutanud. Küsimuse teisele poolele, kus paluti põhjendada oma hinnangut vastas 2 noort, et nad ei tea täpselt kelle poole pöörduda ning nõustamisteenus asub elukohast kaugel.

Noorte rahulolu info ja teenuste kättesaadavusega

Küsimuses nr 24 paluti noortel tuua välja 3 peamist kohta, kust nad otsivad kõige rohkem noorteinfot. Küsimus oli esitatud vabas vormis, et mitte piirata noorte vastuseid. Küsimusele vastas 75 noort. Kõige populaarseim vastus oli *internet* (google, facebook, kodulehed-noortekeskuse, kool, rajaleidja, tankla). Lisaks internetile toodi välja ka *sõbrad-tuttavad, koolistendid ja Otepää Gümnaasiumi kooliraadio, vanemad ja avalikud teadetetahvlid*. Internetis noorteinfo levitamine on hea moodus, sest noored veedavad suure osa oma ajast internetis *surfates* või mängides. Internetis informatsiooni levitamisel võib olla kindel, et see jõuab paljude noorteni. Muidugi on olulisel kohal ka sõbrad, kes omavahel jutustades informatsiooni vahetavad.

Sarnasus ilmneb Tartus läbiviidud uuringuga (Hillep, Taru *et al* 2010), kus nimetati samuti populaarsemateks infokanaliteks: internet, sõbrad-tuttavad, vanemad-sugulased, kool, info avalikes kohtades ja suhtlusportaalid.

Küsimusele nr 23 “Kuidas hindad noori puudutava ja Sulle vajaliku info kättesaadavust?” vastas 51 õpilast vastusega “pigem hea”. Võrdselt jagunesid noorte hinnangud vastuste “hea” ja “ei oska öelda” vahel – 21 vastajat. 16 hindas info kättesaadavust pigem halvaks ning 2 halvaks. (vt joonis 13)

Joonis 13 Noorte rahulolu noori puudutava ja vajaliku informatsiooni kättesaadavusega

3.4 Rahulolu noorsootöö võimaluste kohta oma vallas

Alapeatükis on välja toodud rahulolu noorsootöö võimaluste paljususega ning rahulolu asutuste lahtioleku aegade, tegevusvahendite olemasolu ja tegevuskohtade paiknevuse rahulolu kohta. Tulemused ja analüüs hõlmab esimeses osas noortekeskuste, huvitegevuste, noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogude olemasolu ja piisavust (tegevusi, hõivatust, varustust), võimalusi noortelaagrite ja õpilasmalevate kohta, teavitamis- ja nõustamisteenuste olemasolu ja rahulolu noortele suunatud üritustega. Teises osas on analüüsitud rahulolu asukohtade, lahtioleku aegade, ja tegevusvahendite kohta.

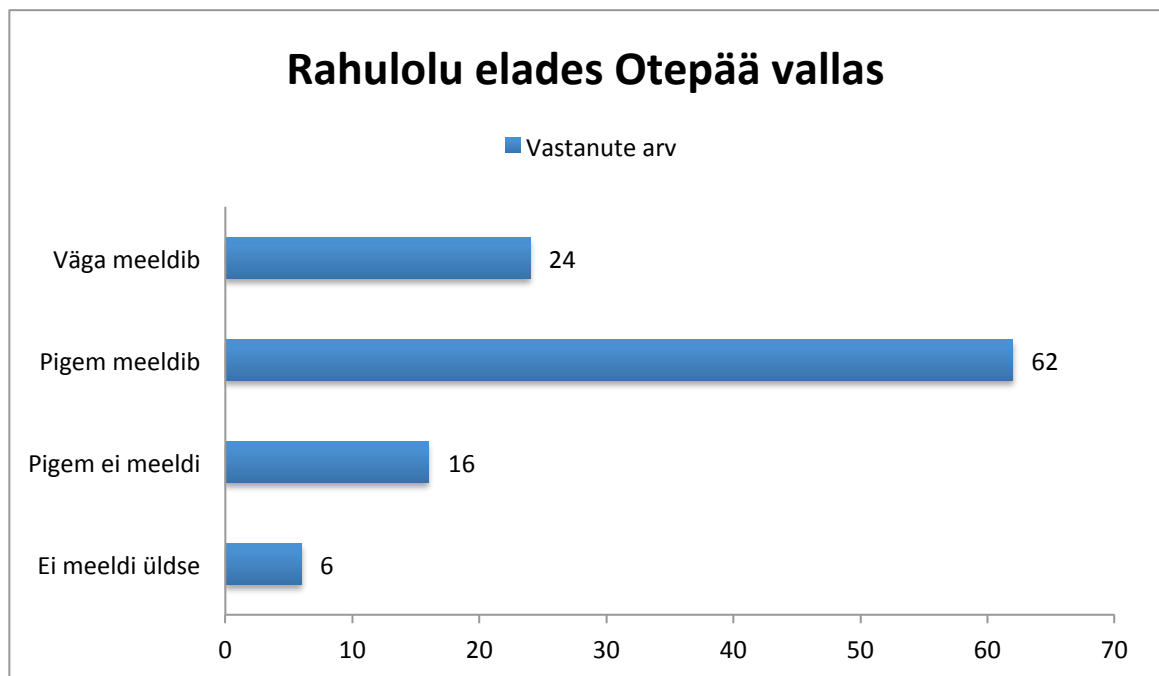
Alustuseks on välja toodud küsimus nr 27, kus noored said hinnata, mil määral neile meeldib Otepää vallas elada. Selleks, et saada selgust kui paljudele meeldib Otepää vallas elada ning mitte-meeldivuse põhjused.

Rahulolu elades Otepää vallas

Küsimusele nr 27 “Kas sulle meeldib Otepää vallas elada?” vastas 108 koolinoort. 5 noort ei vastanud küsimusele. Kõige rohkem vastas vastusega “pigem meeldib” 62 vastajat (57% vastajatest). 24 vastasid, et väga meeldib ning 16 vastas, et pigem ei meeldi. 6 vastasid, et ei meeldi üldse. (vt joonis 14)

Küsimuse teises pooles paluti põhjendada oma vastust kui vastati, et ei meeldi elada Otepää vallas. Põhjendusi oli mitmesuguseid ja kokku põhjendas oma vastust 16 õpilast. 5 õpilast põhjendas oma mitte meeldimise vastust sellega, et ei ela Otepää vallas. Lisaks olid põhjendused järgmised: Vallavalitsuse probleemid (2), väike linn – vähe võimalusi töötamiseks kui õppimiseks (3), väike linn, tegevusi vähe (2), eneseteostus võimalusi vähe (1), siin on igav (2) ja koht ei meeldi (1).

Tundub uskumatu, et poliitiline ebastabiilsus ka selles vanuserühmas noori mõjutab, kuid vastustest saab seda järeldada. Noored, kes on oma vastuseid põhjendanud, on toonud välja erinevaid põhjusi. Tõesti on värsketel koolilõpetajatel raske leida endale väikeses vallas tööd ning eneseteostus võimalus on kasin.

Joonis 14 Noorte rahulolu Otepää vallas elades

Selgub, et suuremale osale vastanutest pigem meeldib Otepää vallas elada – pigem meeldib ja väga meeldib elada kokku 86 noorele ehk 76% vastanutest.

3.4.1 Rahulolu noorsootöösutustega

Alapeatükus on toodud välja tulemused, mis hõlmavad rahulolu noorsootöösutuste olemasolu ja lahtiolekuaegadega ning asukohaga. Lisaks rahulolu tegevusvahendite ning teenuste ja informatsiooni kättesaadavusega.

Välja on toodud tulemused, kuidas noored hindasid noortekeskuste, huvitegevuste, noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogude, noortelaagrite, õpilasmalevate, teavitamis- ja nõustamisteenuste ning noorteürituste paljusust.

Rahulolu Noortekeskuste olemasolu ja võimalustega piisavusega

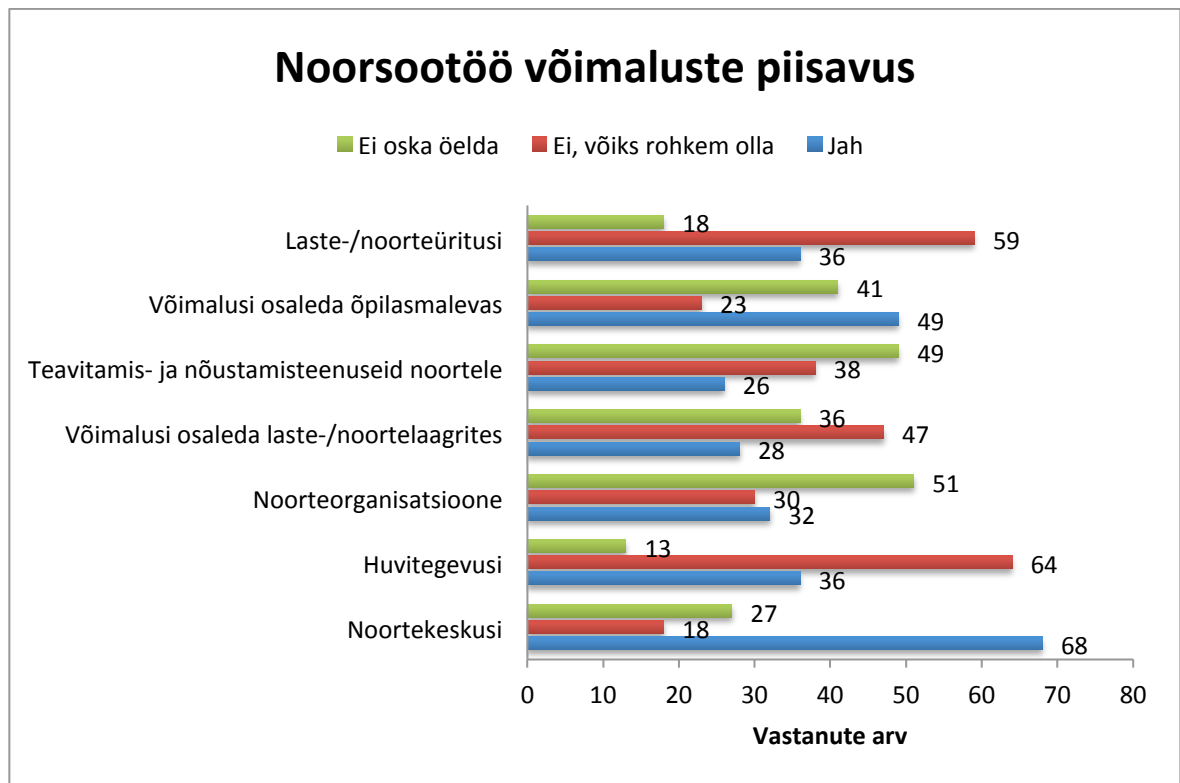
68 noort (60% vastanutest) leiab, et Otepää vallas *on piisavalt* noortekeskusi. 18 noort (16% vastanutest) arvas, et *võiks rohkem olla* ning 27 noort (24% vastanutest) *ei osanud öelda*. (vt joonis 15) Autor leiab, et tegelikkuses võiks Otepää vallas olla rohkem noortekeskusi. Toetudes sealjuures Valgamaa noorsootöö arengustrateegiale (2009-2020, lk 7), kus on samuti toodud välja vajadus, et kahes suuremas kandis Sihval ja Vidrikel võiks olla noortel kooskäimiseks koht.

Rahulolu huvitegevuse võimalustega

36 noort (32% vastanutest) on seisukohal, et praegusel ajahetkel *on huvitegevusi piisavalt*. 64 vastajat (57% vastanutest) on seisukohal, et vallas *võiks olla rohkem* huvitegevusi ning 13 (11% vastanutest) *ei osanud öelda*. (vt joonis 15) Siinkohal on ilmselt suure ülekaalu tinginud vastus, kus 64 noort leiab, et huvitegevusi võiks rohkem olla just see, et paljud huvitegevused ja –ringid on suunatud nooremale vanuserühmale. Näiteks saab robotika ringis osaled 3.-8. klassi õpilased, kuid ka Otepää Gümnaasiumi õpilasesindusega SWOT analüüsi tehes selgus, et vanemad noored sooviksid antud ringis osaleda. Kui eespool oli näha noorte suhteliselt suurt huvitegevuses osalust (54% vastanutest) ja suurt teadlikkust siis võrreldes Noorteseire aastaraamatus (2011) ja Tartus läbi viidud uuringuga (Hillep, Taru *et al* 2010) on huvitegevuses osalemine väiksem. Mistõttu on näha, et Otepää valla noored ei ole pakutavate võimalustega praegusel hetkel rahul. Tulevikus võiks mõelda huvitegevuse valdkonna arendamist, lähtudes noorte vajadustest ja huvidest.

Rahulolu noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogudega

32 noort (28% vastanutest) arvas, et noorteorganisatsioone, noorteühendusi ja osaluskogusid on piisavalt. 30 õpilast (27% vastanutest) leiab, et *võiks rohkem olla ning* 51 noort (45% vastanutest) *ei osanud seisukohta võtta*. (vt joonis 15) Leitakse, et eelpool nimetatud võimalusi võiks olla Otepää valla noortele rohkem. Noortekeskuse juures tegutses aastasad tagasi aktiivselt noortevolikogu, mis tänasel päeval ei toimi. Ilmselt peaks leidma uue võimaluse see käivitada või luua midagi taolist. Selleks, et noored saaksid suuremal määral kaasrääkida ning parandada valla olukorda on vaja neil saada otsustusprotsesside osalemise kogemus.

Joonis 15 Noorte rahulolu noorsootöö võimaluste piisavusega

Rahulolu noortelaagrite ja õpilasmalevatega

28 noort (25% vastanutest) on seisukohal, et Otepää vallas *on piisavalt* võimalusi osaleda laste-/noortelaagrites ning 47 noort (42% vastanutest) leiab, et *võiks rohkem olla*. 36 noort (32% vastanutest) *ei oska seisukohta võtta*. 1 õpilane ei ole küsimusele vastanud. Õpilasmalevate olemasolu hindab *piisavaks* 49 noort (44% vastanutest) ning 23 noort (20% vastanutest) leiab, et neid *võiks rohkem olla*. 41 noort (36% vastanutest) *ei oska*

öelda. (vt joonis 15) Jääb segaseks õpilasmalevate hindamine. Olukorda kaardistades ei leidunud ühtegi tegutsevat õpilasmalevat, mis oleks pakutud Otepää valla poolt. Ilmselt on noored toonud uurimuses välja kogemuse ka teiste õpilasmalevate ning laagritega.

Rahulolu noortele suunatud üritustega

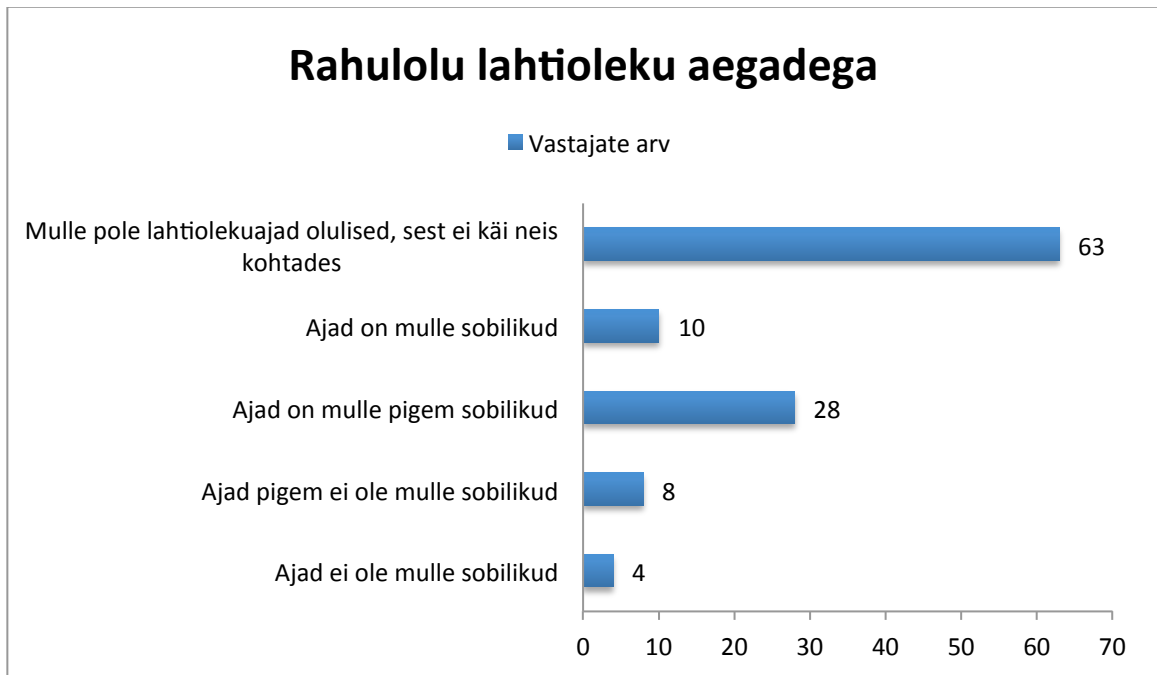
36 õpilast (32% vastanutest) arvas, et laste-/noorteüritusi *on piisavalt*. Vastuste seas domineeris ülekaalukalt, et laste-/noorteüritusi *võiks olla rohkem* - 59 vastajat (52% vastanutest) ning 18 noort (16% vastanutest) *ei osanud* seisukohta öelda. (vt joonis 15) Otepää vallas toimuvad traditsiooniks saanud üritused, mis on vähesel määral suunatud ka noortele. Ainult noortele suunatud üritusi on vallas praegusel hetkel 1 – Lastekaitse päev juunis. Olukorda peaks parandama ning sündmusi peaks looma ka suve kuudesse, et noortel oleks tegevust ning võimalusi osalemaks. Üldjoontes oleks siin kasulik teha koostööd nii koolide kui kultuurikeskusega. Ühisel jõul on ka suuremate ürituste planeerimine ja korraldamine lihtsam. Noortele oleks vajalik luua mingid traditsioonilised sündmused, mis toimuvad aastast aastasse, mis kindlustaks ka hea sündmuse puhul üha suureneva osaluse. Tuleks kaasata noori ja panustada sellesse, et nende ideid võetakse arvesse. Arvestades noorte ideede ning mõtetega tagaks ka selle, et naastakse oma kodulinna, sest nad tunnevad, et on olulised ning saavad parandada hetkeolukorda.

3.4.2 Rahulolu lahtiolekuaegadega

Küsimusele 7 “*Kuidas oled rahul Otepää valla noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste N: (noortekeskused, huvikoolid, spordiklubid, huvikeskused, nõutsamiskeskused) lahtioleku aegadega?*” vastas 63 noort (56% vastanutest), et *lahtioleku ajad ei ole olulised, sest ei käia nendest kohtades*. 28 noort (25% vastanutest) leidis, et *ajad on pigem sobilikud* ning 10 noort (9% vastanutest), et *ajad on sobilikud*. Kokku 38 noort ehk 34% *on rahul* või *pigem rahul*. 8 vastajat (7% vastanutest) leidis, et *ajad pigem ei ole sobilikud* ning 4 vastanut (3% vastanutest) leidis, et *ajad ei ole neile üldse sobilikud*. 10% ehk 12 noort *ei ole pigem* või *üldse rahul* lahtiolekuaegadega (vt joonis 16).

63 noort (56% vastanutest) ei osale ja mitteosalemise protsent on päris suur, arvestades noorte hulka Otepää valla koolides. Töö autori soovitab, et olukorda tuleks muuta ning ilmselt esmajärjekorras oleks vajalik toimima saada ka õhtune bussiliiklus. Siinjuures

tuleks kindlasti arvestada ka sellega, et erinevad asutused kaasaksid noori oma tegevustesse ja leiaksid selleks võimalusi. Autor leiab, et mida rohkem noored tunnevad, et neid vajatakse, seda suurem on ka osalus. Tuleb anda noortele võimalus erinevates olukordades kaasarääkimiseks ning hoida neid pidevas tegevuses.

Joonis 16 Noorte rahulolu noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste lahtioleku aegadega

Küsimusel oli ka teine pool, kus paluti oma vastust põhjendada ning välja tuua koht/kohad, millised lahtiolekuajad ei sobi. Oma vastust olid põhjendanud 7 õpilast. Kahel korral vastati, et muusikakooli ajad ei ole sobilikud ning põhjendused olid järgmised: *“Tunnid on jaotatud halvasti, tunnid toimuvad vahepeal liiga hilja ning siis ei jää koolist antud kodutöödele enam aega”* ja *“Muusikakoolis on endale raske sobivat aega leida, sest kool ühtib tihti”*.

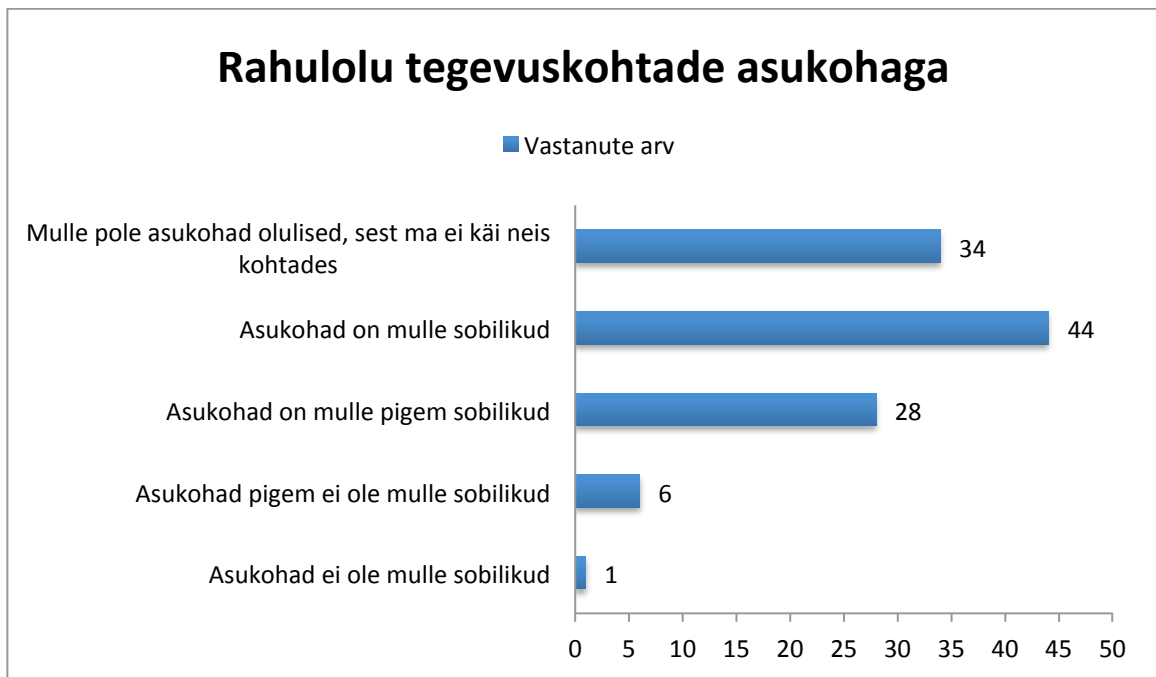
3 vastajat oli vastanud ka, et noortekeskuse ajad ei ole sobilikud ja noortekeskus võiks olla rohkem avatud. *“Otepää noortekeskuse ajad ei sobi sellepärast, et mul kestab kool liiga pikalt ja ma ei saa seal enam väga käia, pean bussiga koju sõitma”*. *“Noortekeskus võiks olla avatud ka nädalavahetustel, aga samas hakkab noorsootöötajas kahju”* ja üks põhjendus, miks lahtioleku ajad ei ole sobilikud oli järgmine *“Noortekeskus võiks olla avatud neljal päeval (teisipäeval, kolmapäeval, neljapäeval ja reedel)”*. Pragusel ajahetkel

on noortekeskus avatud 3 päeva nädalas, kuid lahtiolekut võiks tõsta 5 päevale nädalas, mis omakorda nõuaks osalise tööajaga noorsootöötajat juurde. Hetkel täidab noortekeskuse juhataja nii juhatamisega seonduvaid ülesandeid kui ka noorsootöötaja kohustusi.

Kahel korral põhjendati lahtioleku aegade mittedobivust sellega, et *elatakse Otepää vallast väljas ja bussiajad ei ole sobilikud*. Seetõttu ei saa käia ka huviringides ega noortekeskuses. Noorte transport on ka autori hinnangul suurim probleem, millega tuleks tegeleda. Vajalik oleks õhtuse spetsiaalselt noortele mõeldud transpordi olemasolu, et noored saaksid erinevates noorsootöö tegevustes kaasa lüüa. Praegu on osalemiseks takistav tegur transport ning paljudel ei ole võimalust loota sellele, et vanemad tulevad järgi. Noortekeskuses sündmusi planeerides tuleb arvestada ajaga, mil noored lähevad bussi peale. Kas teha üritused siis varem või hiljem. Hilisemal variandil on aga see probleem, et noored ei saagi paljudes tegevustes osaleda.

3.4.3 Rahulolu tegevuskohtade asukohaga

Küsimusele nr 9 “*Kuidas oled rahul Otepää valla noorsootöö tegevuskohtade (N: huvikool, noortekeskus, rulapark, spordisaal jne) asukohaga?*” vastas 44 noort (39% vastanutest), *et asukohad on sobilikud* ning 34 vastas (30% vastanutest), *et asukohad pole olulised, sest ei käi nendest kohtades*. 28 noort (25% vastanutest) leidsid aga, *et asukohad on pigem sobilikud* ning 6 noort (5% vastanutest), *et asukohad pigem ei ole mulle sobilikud*. 1 noor vastas (1% vastanutest), *et asukohad ei ole sobilikud*. (vt joonis 17) Võrreldes eelmise küsimusega, kus 63 noort vastasid, et lahtioleku ajad ei ole olulised, sest ei käi neis kohtades. On selles küsimuses tunduvalt vähesemal määral noori vastanud, et asukohad ei ole olulised, sest ei käi neis kohtades- 34 noort.

Joonis 17 Rahulolu tegevuskohtade asukohaga

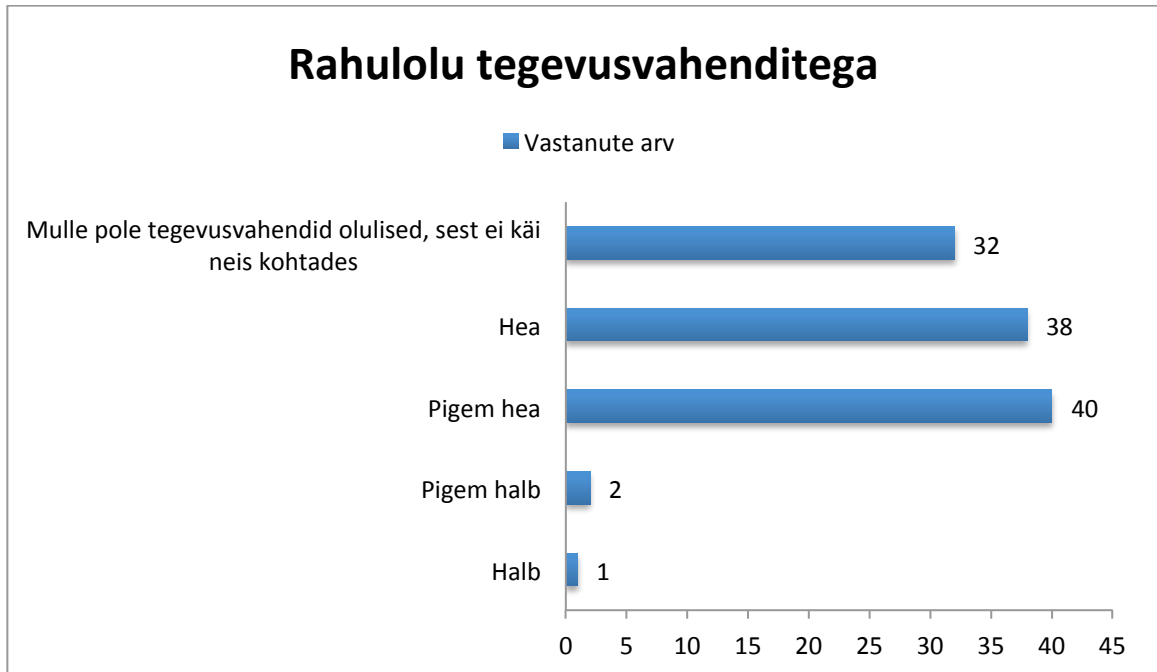
Küsimuse teisele poolele, kus paluti vastata kui asukohad ei ole sobilikud vastas 5 õpilast ja põhjendas oma vastust. Kõik vastanud leidsid, et asukoht ei ole neile sobilikud või pigem ei ole asukohad sobilikud seetõttu, et *elavad linnast väljas ja ei saa neis asukohtades viibida*. Üks õpilane põhjendas oma vastust järgmiselt: “*Võiks olla ka rohkem kesklinnast väljas asju, näiteks maalastele*”. Siinkohal selgub jällegi transpordiprobleem, mida peaks kiiremas korras parandama. Leidma võimaluse ka õhtuseks transpordiks, et võimalikud paljud noored saaksid tegevustes osaleda ja neil oleks selleks võimalus.

3.4.4 Rahulolu tegevusvahenditega

Küsimusele nr 11 “*Huvikoolides, ringdes, trennides, avatud noortekeskustes jne on võimalik kasutada erinevaid tegevusvahendeid nagu N: pillid, joonistamise ja spordivahendid, arvutid jms. Kuidas Sa hindad nende asutuste poolt üldiselt pakutavaid vahendeid noortele mõeldud tegevusteks?*” vastas 40 õpilast (35% vastanutest), et tegevusvahendid *on pigem head*. 38 noort (34% vastanutest) hindas tegevusvahendeid *heaks* ja 32 õpilast (28% vastanutest) vastas, et talle *ei ole tegevusvahendid olulised, sest ei käi neis kohtades*. 2 õpilast vastasid, et *vahendid on pigem halvad* ning 1, et *on halvad*. (vt joonis 18) Vastanute hulgas domineerib taaskord vastus, et *tegevusvahendid ei ole olulised*,

sest ei käi neis kohtades, kuid seekord vähem. Ilmselt teavad need noored, kes asutustes ei käi, teavad vahendite kohta tugindes sõprade arvamustele.

Küsimuse teisele poolele kus paluti põhjendada ja täpsustada oma arvamust ei vastanud ükski õpilastest.

Joonis 18 Noorte rahulolu noorsootöö asutuste poolt pakutavatele tegevusvahenditele

3.5 Kokkuvõtte tulemustest ja järeldustest

Alapeatükis on väljatoodud kokkuvõtlikud tulemused ja järeldused.

Uurimusest selgub, et noorte kõige suurem teadlikkus on noorteüritustest. Hästi on kursis ja teab natuke kokku 89% vastajatest (101 noort). Samas aga leiavad 52% vastanud (59 noort), et noorteüritusi võiks rohkem olla. Vallas ei toimu praegusel ajahetkel palju noortele suunatud sündmusi ning noored suudavad olemasolevaid jälgida ning end kursis hoida.

Enamuste pakutavate võimaluste kohta noored teavad, kuid kõige halvem on teadlikkus teavitamis- ja nõustamiskeskusest. Vaid 6% vastanutest (7 noort) on teenusega hästi kursis ning pooled – 50% vastanud noortest (56 noort) ei ole võimalustega üldse kursis. Ilmselt ka seetõttu, et vallas ei ole palju võimalusi, kus teavitamis- ja nõustamisteenust saada. 34% vastanutest (38 noort) leidis, et teavitamis- ja nõustamisteenuseid võiks Otepää vallas

rohkem olla. Selleks aga, et noored oleksid võimalustest teadlikud peaks olema heal tasemel infolevik. Lisaks on vajalik ka teavitamis- ja nõustamiskeskust kuhu noored saavad murede ja küsimustega pöörduda.

Noortekeskuse tegevustega on hästi kursis ja teab natuke kokku 72% vastanud noortest (81 noort). Selgub, et noored on noortekeskuse poolt pakutavate võimalustega kursis, kuid teavitustööd peaks tegema suuremal määral ning infot levitama ja õpilasi kaasama ka Pühajärve põhikoolist. See tõstaks ka noortekeskuse külastatavust ning populaarsust. Põhikooli õpilasteni ei jõua sellisel määral informatsiooni nagu gümnaasiumi õpilasteni. Lisaks on vahemaa Pühajärve ja Otepää vahel, mis takistab noorte saamist noortekeskusesse ja huviringidesse. Üle poolt vastanutest on leidnud, et Otepää vallas on piisavalt noortekeskusi - 60% vastanutest (68 vastanut). Töö autor aga leiab, et noorsootöö oleks noortele rohkem kättesaadav kui noortekeskusi oleks rohkem ja noortetuba oleks avatud ka valla suuremates küladest. Autori arvamus tugineb ka Valgamaa noorsootöö arengustrategiale (2009-2020, lk 7).

Teadlikkus noortelaagrite ja õpilasmalevate tegevustest ei ole kiiduväärt. Noortelaagrite tegevusega ei ole üldse kursis 46% vastanutest (52 noort). Natuke teavad pooled vastanud koolinoortest - 50% vastanutest (57 noort). 42 % vastanutest (47 õpilast) leiab, et võimalusi noortelaagrites osalemiseks võiks olla rohkem. Õpilasmalevate tegevusega ei ole üldse kursis 50% vastanuid (56 noort), natuke teab 41% vastanutestnoort (47 noort) ja hästi on kursis vaid 9% vastanutest (10 noort). Õpilasmalevate olemasolu hindab piisavaks 44% vastanuid (49 noort) ning 20% noortest (23 vastanutest) leiab, et neid võiks rohkem olla. Tegelikult Otepää vallavalitsuse allüksused (koolid, noortekeskused) ei paku praegusel hetkel ühtegi noortelaagrit või malevat. Võimalus on soetada soodustusikuid kahte laagrisse. Siiski on 28 noort vastanud, et noortelaagrites on piisavad võimalused ning 49 vastajat leiab, et õpilasmalevaid on piisavalt. Seega kasutavad noored muid võimalusi ja on külastanud mõnda muud laagrit või õpilasmalevat mis ei ole seotud Otepää vallaga.

Huvitegevus võimalustega on hästi kursis ja teab natuke kokku 101 vastajat, mis on 89% kõigist vastanutest. 11% vastanutest (12 noort) ei ole üldse kursis huvitegevus võimalustega. Huvitegevuses osaleb 54% vastanutest ja noortel on huvitegevusest kõrge teadlikkus. Võrreldes aga Noorteseire aastaraamatus (2011) ja Tartus läbi viidud uuringuga (Hillep, Taru *et al* 2010) on huvitegevuses osalemine väiksem. Mistõttu on näha, et Otepää valla noored ei ole pakutavate võimalustega praegusel hetkel rahul. Tulevikus võiks mõelda huvitegevuse valdkonna arendamist, lähtudes noorte vajadustest ja huvidest.

Noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogude tegevustega on hästi kursis vaid 10% vastanud noortest (11 noort). Üldse ei ole nende võimalustega kursis 46% vastanutest (52 noort) Vallas ei ole ka palju võimalusi eelpoolnimetatud tegevustesse kuulumiseks ja seetõttu on 27% noortest (30 noort) leidnud, et neid võiks olla rohkem. Selgub, et 10% noortest on osalenud mõne töörühma, komisjoni, foorumi, ümarlaua, arvamuse kujundamise töös või täitnud küsimustikku. Mitteosalemise põhjuseks on noorte vähene teadlikkus kaasaraäkimise võimalustest. Noored ei tea, millised võimalused neil on kaasaraäkimiseks ning seetõttu ei oska ka neid kasutada. Osalus noorteorganisatsioonides on käesolevas uurimuses 10% vastanud noortest ja Noorteseire aastaraamatu uuringus (Kirss&Batueva 2011) 12% vastanud noortest. Tulemus on üsna samasugune ning peaks püüdlema suurema osaluse poole ja kaasama noori otsustusprotsessidesse,

Uurimuses tõi 77% vastanud noortest (87 noort) välja oma soovid, millega nad tahaksid tegeleda kui kõik võimalused oleksid selleks loodud. Vastuseid oli erinevaid, kuid domineerisid erinevad sportlikud tegevused, sportlike tegevusi oli nimetanud 50 vastanut. Sarnasus ilmneb siinkohal Noorteseire aastaraamatus (2011) välja toodud uuringuga, kus selgus, et ülekaalukalt eelistatavim noorsootöotegevus on huvitegevus ning selles domineerib sport (Noorteseire aastaraamat 2011). Otepää valla noortele pakutakse erinevaid võimalusi tegelemaks erinevate spordialadega, kuid vähesel määral on tegevusi loovuse arendamiseks.

Uuringust selgub, et noored on saanud nõustamist kõige rohkem õpingute jätkamise, edasiste õpingute planeerimise ja välismaal õppimise teemadel. Nõustamisteenuse hindamisel on lähtunud käsiraamatus "Kvaliteedijuhtimine noorsootöös" (2013) soovitud hinnata nõustamisteenuse kättesaadavust realselt seda teenust kasutanud noorte järgi. Käesolevas uurimuses on toodud võrdlus, kus kõigist vastanutest 20% (23 noort) hinnas kättesaadavust heaks ning 35% vastanutest (39 noort) arvasid, et kättesaadavus on pigem hea. Seevastu aga nõustamisteenust kasutavatele noorte (40 noort) hinnangul pidas kättesaadavust heaks 42% vastanutest (17 noort) ning 50% vastanutest pigem heaks (20 noort). Oluline on jälgida seda protsenti, kus noored on kasutanud nõustamisteenust ning sellele tuginedes nõustamisteenust hinnanud.

Noori puudutava info kättesaadavust hindas pigem heaks 45% (51 õpilast) vastanutest ning heaks 19% (21 õpilast). 3 peamist kohta, kust noored otsivad kõige rohkem noori puudutavat infot on: populaarseim vastus internet (google, *facebook*, kodulehed-noortekeskuse, kool, Rajaleidja, Tankla). Lisaks internetile toodi välja ka sõbrad-tuttavad, koolistendid ja Otepää gümnaasiumi kooliraadio, vanemad ja avalikud teadetetahvlid. Internetis noorteinfo levitamine on hea moodus, sest noored veedavad suure osa oma ajast internetis *surfates* või mängides. Internetis informatsiooni levitamisel võib olla kindel, et see jõuab paljude noorteni. Muidugi on olulisel kohal ka sõbrad, kes omavahel jutustades informatsiooni vahetavad.

KOKKUVÕTE

Lõputöö “Koolinoorte rahulolu ja teadlikkus noorsootöö võimalustest ühe valla näitel” eesmärgiks oli välja selgitada noorte rahulolu ja teadlikkus praegusel hetkel valla poolt pakutavatest noorsootöö võimalustest. Autor soovis välja selgitada kuivõrd on noored neile pakutavatest võimalustest teadlikud ning milline on noorte rahulolu ja osalemine noorsootöö võimalustes.

Uurimuse läbiviimine toimus veebiküsimustiku vormis antud valla kahes koolis. Tegemist on mugavusvalimiga, kuigi sooviti uurida kõikset valimit, milleks oli 146 koolinoort 8.-11. klassist. Uurimusele vastas aga 113 noort nädalase ajavahemiku jooksul. Uuringus kasutati “Kvaliteedijuhtimine noorsootöös” (2013) käsiraamatus väljatoodud küsimustikku. Küsimustik on välja töötatud selleks, et uurida kohaliku omavalitsuse noorsootöö võimaluste kvaliteeti. Küsimustikus on olemas nii rahulolu kui ka teadlikkusega seonduvaid küsimusi ning seda sobis kasutada ka antud uurimuse läbi viimiseks.

Uurimuse populatsiooni moodustavad antud valla kahe kooli 8.-11 klassi õpilased, kes jäävad vanusesse 14-18-aastat. Gümnaasiumi 8.-11. klassis on 123 õpilast (N=123) ja põhikooli 8.-9. klassis on 23 õpilast (N=23) . Uurimustöö populatsioon on 146 õpilast (N=146) Poulatsiooni hulka ei ole arvestatud Audentese Spordigümnaasiumi Otepää filiaalis õppivaid noori, sest tulenevalt tihedast graafikust ei ole neil võimalus osaleda Otepää valla poolt pakutavates võimalustes. Valimis osales

Andmete kogumismeetod on kvantitatiiv-kvalitatiivne. Info kogumiseks on kasutatud küsimustikku, kus olid nii suletuid küsimusi kui ka avatud lõpuga küsimusi, et saada uuritava nähtuse kohta rohkemat informatsiooni. Küsimustik koosnes 31 küsimusest ning selle täitmine võttis orienteeruvalt 30 minutit.

Selgub, et noored on kõige teadlikumad noorteüritustest, millele vastas 40 õpilast (35% vastanutest). Huvitegevustega on hästi kursis 34 õpilast (30% vastanutest) ja noortekeskuse tegevustest teab hästi vaid 16 vastanut (14% vastanutest) . Vähemal määral teavad noored noorteorganisatsioonide, -ühenduste ja osaluskogude tegevustest, vastused jaotusid

võrdselt “tean natuke” ja “ei ole üldse kursis” vahel, millele vastas 51 koolinoort (45%vastanutest). Hästi on kursis eelpool nimetatud tegevustega vaid 11 noort (10% vastanutest). Teavitamis- ja nõustamisteenusega on hästi kursis vaid 7 noort (6% vastanutest) ning õpilasmalevate tegevustega 10 noort (9% vastanutest). Noortelaagrite tegevustest on noored kõige vähemal määral teadlikud, 4 vastanut on hästi kursis, mis on vaid 4% vastanutest.

Kõige rohkem noori on hinnanud vastusega “jah” noortekeskuste piisavust – 68 vastajat 113st. 49 õpilast leiab, et on piisavalt palju võimalusi osaleda õpilasmalevates ning võrdselt jagunevad laste/noorteürituste piisavus ja huvitegevuste piisavusega – 36 õpilast. 32 õpilast leiab, et Otepää vallas on piisavalt noorteorganisatsioone, noorteühendusi ja osaluskogusid ning 30 vastanut leiab, et neid võiks olla rohkem. 28 vastanut arvab, et võimalusi osaleda laste/noortelaagrites on piisavalt ning 47, et neid võiks rohkem olla. 38 koolinoort leiab, et teavitamis- ja nõustamisteenuseid võiks olla rohkem ning 26 arvates on neid piisavalt.

Mitteosalemise 3 vastust populaarsemat vastust noorte seas olid: *suur koormus koolis/tööl, ei ole leidnud infot mind huvitavate tegevuste kohta ja puudub huvi*. Neile järgnesid põhjendused, et *tegevused toimuvad elukohast kaugel ja transpordiprobleemi tõttu ei saa osaleda* ning minu vanuses noortele ei pakuta soovitud tegevusi. Osaliselt ühtivad vastused ka 2010. aastal Tartus läbi viidud uuringuga, kus noored põhjendasid mitte osalemist ajapuudusega, muude kohustustega, huvipuudusega, suure koormusega koolis ning sooviga olla koos sõpradega (Hillep, Tartu *et al* 2010). Vastajaid oli pärit nii Otepäält kui ka Otepää vallas olevatest alevikest. Lisaks oli vastanute hulgas neid, kes ei ela Otepää vallas, kuid käivad valla põhikoolis või gümnaasiumis. Selleks, et vähendada noorsootöös mitteosalemise protsenti oleks vajalik noortele pakkuda huvitavaid tegevusi, mida saaks teostada noortekeskus. Paljud vastanud noortest ei saa noorsootöös osaleda transpordi probleemi tõttu, noored elavad linnast väljas ning puudub võimalus osaleda noortekeskuse tegevustes või huvitegevustes. Antud juhul soovitaks töö autor kohalikul omavalitsusel parandada bussitransporti ning pakkuda noortele tranpordis rohkemaid võimalusi.

Uurimuse läbiviimine andis autorile põhjaliku ülevaate olemasolevatest noorsootöö võimalustest Otepää vallas ning noorte rahulolu nende võimalustega. Tulemuste põhjal on võimalik planeerida edasist arengut ja juhtida tähelepanu kitsaskohtadele.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Audentese Spordigümnaasiumi arengukava.** n.d. http://audentes.ee/wp-content/uploads/2014/12/ASG_arengukava_2013-2016_2.pdf (18.04.2015)
- Dunne, A. & Ulicna, D. & Murphy, I. & Golubeva, M.** 2014. *Working with young people: the value of youth work in the European Union.* <http://bookshop.europa.eu/en/working-with-young-people-pbNC0414172/> (24.04.2015)
- Eesti keele seletav sõnaraamat.** 2015. <http://www.eki.ee> (26.04.2015)
- Eesti sisene õpilasvahetus.** 2015. VeniVidiVici koduleht. <http://vvpilavahetus.eu/venividivici>
- ESF programm “Noorsootöö kvaliteedi arendamine”.** 2015. <http://www.entk.ee/esf> (05.05.15)
- Haldusjaotus, külad ja rahvastik.** 2015. Otepää valla koduleht. <http://otepaa.ee/omavalitsus/haldusjaotus> (12.05.15)
- Hindamistulemused.** 2015. Eesti Noorsootöö Keskus. <http://www.entk.ee/hindamistulemused> (05.05.2015)
- Huvikooli seadus.** RT I 2007, 4, 19. <https://www.riigiteataja.ee/akt/114032014028?leiaKehtiv> (26.04.2015)
- Huvitegevus.** 2015. Pühajärve põhikooli koduleht. <http://www.pyhajarve.edu.ee/huvitegevus/> (02.05.2015)
- Kirss, L & Batueva, V.** 2011. *Noored ja noorsootöö. Eesti noorte osalemine noorsootöös. – Rmt: Noorteseire aastaraamat nr 3.* Tallinn: SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, lk 37-52.
- Koolileht.** 2015. Pühajärve põhikooli koduleht. <http://www.pyhajarve.edu.ee/koolileht/> (02.05.2015)
- Koolitelevisioon OGTV.** 2015. Otepää Gümnaasiumi koduleht. <http://www.nuustaku.edu.ee/?i=216&p=216> (19.04.2015)
- Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus.** RT I 1993, 37, 558. <https://www.riigiteataja.ee/akt/112032015023?leiaKehtiv> (26.04.2015)
- Kunstikodu.** 2015. Otepää Gümnaasiumi koduleht. <http://www.nuustaku.edu.ee/?i=15&si=195&p=195> (19.04.2015)

Kvaliteedijuhtimine noorsootöös. 2013. ENTK. Eesti Noorsootöö Keskuse kodulehel.

http://www.entk.ee/sites/default/files/ENTK_KOV%20kasiraamat_dets%202013.pdf
(15.04.2015)

Kvaliteedijuhtimise mõisted. 2015.

http://www.sisekaitse.ee/pol_kvaliteedimudelid/28606/kvaliteedijuhtimise-moisted/kvaliteedi-moiste/ (26.04.2015)

Lastelaagri soodustusikud Otepää valla lastele. 2015. Otepää valla koduleht.

<http://otepaa.ee/uudiste-arhiiv/3783-lastelaagri-soodustusikud-otepaeae-valla-lastele>.
(19.04.2015)

Meema, K. 2015. SWOT õpilasesinduse protokoll. [Käsikiri]. Otepää avatud noortekeskuse valduses.

Mis on noortekeskus? 2015. Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus.

<http://www.ank.ee/avaleht/index.php/mis-on-noortekeskus> (26.04.2015)

Noorsootöö. 2015. ENTK. Eesti Noorsootöö Keskus. <http://www.entk.ee/noorsootoo>
(20.04.2015)

Noortevaldkonna arengukava 2014-2020. 2015.

http://www.entk.ee/sites/default/files/arengukava%202014_2020.pdf (20.04.2015)

Noortekeskuse Põhikiri. 2015. Otepää Avatud noortekeskuse koduleht.

http://www.noortekeskus.otepaa.ee/?page_id=804 (20.04.2015)

Noorsootöö seadus. RT I 2010, 44, 262. <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014104> .
(15.04.2015)

Noorsootöö strateegia 2006-2013. 2015. Haridus- ja teadusministeerium.

https://www.hm.ee/sites/default/files/noorsootoo_strateegia_0.pdf (20.04.2015)

Noorsootöö õpik. 2013. Toim Valge, M. Tallinn: Sihtasutuse Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo.

Otepää kultuurikeskus. 2015. Otepää valla koduleht. <http://otepaa.ee/kultuur/otepaeae-kultuurikeskus> (27.04.2015)

Otepää Muusikakooli põhimäärus. 2015. Otepää valla koduleht.

<http://avalik.amphora.ee/otepaa/document.aspx?id=12946> (04.05.2015)

Otepää valla arengukava. 2015. http://otepaa.ee/failid/areng-plan/ak2011_2020.pdf
(30.04.2015)

Otepää Valla arengukava lisa 1. Otepää valla koduleht. http://otepaa.ee/failid/areng-plan/arengukava_tegvuskava2013.pdf (27.04.2015)

- Pihor, K., Taru, M., Batueva, V.** 2012. Eesti noorte osalemine noorsootöös: ülevaade peamistest suundumustest.
http://www.noorteseire.ee/system/resources/BAhbBlSHOgZmIjYyMDEyLzAyLzA4LzE1XzM2XzAxXzExOF9Qb2xpaXRpa2F5bGV2YWFKZTNfQTQucGRm/15_36_01_118_Poolitikaulevaade3_A4.pdf (08.05.2015)
- Pilkuse külaselts.** 2015. Otepää valla koduleht. <http://www.otepaa.ee/uudiste-arhiiv/3051-pilkuse-kuelaselts-jaetkab-puehapaeevaste-kirbuturgudega>. (12.05.2015)
- Pühajärve Haridusselts.** 2015. Rahvakultuuri koduleht.
<http://www.rahvakultuur.ee/?v=186&o=1552> (02.05.2015)
- Pühajärve põhikooli arengukava.** 2015.
<http://www.pyhajarve.edu.ee/userfiles/file/2015%20Puhajarve%20Pohikooli%20arengukava.pdf> (30.04.2015)
- Reigo, K.** 1989-2008 aruanne. (avaldamata aruanne)
- Ringid 2014/2015 õa.** 2015. Otepää Gümnaasiumi koduleht.
<http://www.nuustaku.edu.ee/?i=15&si=58&p=58> (20.04.2015)
- Rämmer, A.** 2011. *Noored ja noorsootöö. Noorte motivatsioon noorsootöös osalemiseks ja nende hoiakud noorsootöö suhtes. Rmt: Noorteseire aastaraamat nr 3.* Tallinn: SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, lk 55-68
- Spordiklubid.** 2015. Otepää valla koduleht. <http://otepaa.ee/sport/spordiklubid> (20.04.2015)
- Talur, P.** 2010. *Kvaliteedihindamine noorsootöös noortekeskuste näitel.* Tartu: Tartu Ülikool.[Magistritöö]. Tartu.
- Tankla õpilasmalev.** 2015. Otepää valla koduleht. <http://otepaa.ee/uudiste-arhiiv/3200-tankla-opilasmalev-ootab-sind> (19.04.2015)
- Tankla mini.** 2015. MTÜ Valgamaa Noorsootöökeskuse Tankla koduleht.
<http://tankla.net/tankla/tankla-mini.html> (19.04.2015)
- Valgamaa Noorsootöö Strateegia.** 2015.
[http://www.valgaleader.ee/files/noortsootoo_strateegia%20\(2\).pdf](http://www.valgaleader.ee/files/noortsootoo_strateegia%20(2).pdf) (04.05.2015)
- Õpilasesindus.** 2015. Pühajärve põhikooli koduleht.
<http://www.pyhajarve.edu.ee/Õpilasesindus/> (02.05.2015)
- Übius, Ü & Metsäär, M.** 2007. *Noorsootöö käsiraamat.*
<http://www.tallinn.ee/est/g3494s30440> (20.04.2015)
- Üldhariduskoolid ja huvikoolid.** 2015. Otepää valla koduleht.
<http://otepaa.ee/kultuur/ueldhariduskoolid> (19.04.2015)

LISAD

Lisa 1 Uurimuse küsimustik

Lugupeetud küsimustikule vastaja!

Olen Kätlin Meema, õpin Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias huvijuhtloovtegevuse õpetaja erialal. Oma lõputöös uurin Otepää valla noorte rahulolu ja teadlikkust neile pakutavatest noorsootöö võimalustest Otepää vallas.

Palun Sul vastata allpool toodud küsimustikule, mis on anonüümne ja koosneb 31 küsimusest. Vastamiseks kulub orienteeruvalt 30 minutit.

* Kohustuslik

1. Kui palju Sa tead Otepää vallas noortele pakutavatest järgmistest võimalustest?*

Palun märgi vastus igas reas!

	Ei ole üldse kursis	Tean natuke	Olen hästi kursis
Otepää Avatud Noortekeskuse tegevustest	☐	☐	☐
Huvitegevustest (huviringide, treeningrühmade ja huvikoolide ning spordiklubide tegevustest, näiteks muusikakool, kunstikodu, näitering, trennid jne)	☐	☐	☐
Noorteorganisatsioonide, noorteühenduste, osaluskogude (õpilasesinduste, noortekogude jms) tegevustest	☐	☐	☐
Noortelaagritest (koolide, huvikoolide, huviringide, noortekeskuste, klubide või noorteorganisatsioonide poolt korraldatud laagritest)	☐	☐	☐
Õpilasmalevatest	☐	☐	☐
Teavitamis- ja nõustamisteenustest noortele (õpinõustamine, tööõustamine, tervisenõustamine ja sotsiaalnõustamine; abistamine mure korral ja vajaliku info leidmisel)	☐	☐	☐
Noorteüritustest (lastekaitse päev, kooli poolt pakutud sündmused)	☐	☐	☐

2. Otepää vallas on noortel võimalik kuuluda mitmesse noorteorganisatsiooni või -ühingusse. Noorteorganisatsioonid ja -ühingud pakuvad noortele võimalusi aktiivseks osalemiseks, oma ideede teostamiseks ja uute sõprade leidmiseks.

Palun nimeta 1 noorteorganisatsioon/noorteühing ning kirjelda millega see organisatsioon tegeleb. Kui ei tea ühtegi noorteorganisatsiooni jäta kast tühjaks.

3. Kas Sinu arvates on Otepää vallas piisavalt:

Palun märgi vastus igas reas!

	Jah	Ei, võiks rohkem olla	Ei oska öelda
Noortekeskusi	☐	☐	☐
Huvitegevusi (huvikoole, spordiklubisid, huviringe ja treeningrühmi)	☐	☐	☐
Noorteorganisatsioone, noorteühendusi, osaluskogusid (õpilasesindusi, noortekogusi jms)	☐	☐	☐
Võimalusi osaleda laste-/noortelaagrites	☐	☐	☐
Teavitamis- ja nõustamisteenuseid noortele	☐	☐	☐
Võimalusi osaleda õpilasmalevas	☐	☐	☐
Laste-/noorteüritusi	☐	☐	☐

4. Kas Sa osalesid või osaled 2014-2015 aastal mõnes noorsootöö tegevuses nagu huviring, huvikool ja (spordi)trenn, noortekeskuse, noorteorganisatsiooni või noorteühingu tegevuses, õpilasesinduses, osaluskogus, laagris, malevas, noorteüritusel?

- Jah
- EI

5. Palun märgi järgnevalt noorsootöö tegevused, milles sa osalesid või osaled 2014-2015 aastal. Võid valida mitu vastuse varianti.

- Huvitegevus(t)es ja huvihariduses (huviringides ja treeningrühmades huvikoolis, spordiklubides, noortekeskuses, koolis jne)
- Noorteorganisatsiooni(de), noorteühendus(te), osaluskogu (õpilasesindus, noortekogud jms) tegevus(t)est
- Noortelaagri(te)s
- Õpilasmaleva(te)s
- Ei osalenud üheski eelnimetatud noorsootöö tegevuses
- Muu:

6. Kui Sa ei osale või ei osalenud 2014-2015 aastal Otepää Vallas mitte üheski eelmises küsimuses nimetatud noorsootöö tegevuses, siis palun märgi järgnevast loetelust kuni 3 olulisemat põhjust, miks Sa ei osalenud noorsootöö tegevustes.

- Info üleküllus- ma ei suuda valida sobivat tegevust suure arvu valikute hulgast
- Suur koormus koolis/tööl
- Osaajaline töötamine lisaks koolile
- Pakutav ei vasta minu ettekujutusele sellest tegevusest
- Minu vanuses noortele ei pakuta soovitud tegevust
- Mulle ei meeldi juhendaja(d)
- Mulle ei meeldi seltskond, kes seal käib
- Minu sõbrad tegelevad muude asjadega ja ma tahan nendega koos olla
- Osalemistasu on liiga suur
- Muud osalemiseks vajalikud kulutused on liiga kõrged
- Tegevused toimuvad elukohast kaugel ja transpordiprobleemi tõttu ei saa osaleda
- Tegevusi pakkuvate asutuste (N: noortekeskus, huvikool) lahtioleku ajad ei sobi
- Tegevuskohad ei ole piisavalt varustatud töö- ja tegevusvahenditega
- Mul on erivajadus(ed)
- Ruumid ja tingimused on kehvad või ebameeldivad
- Huvipakkuvad tegevused ei toimu minu emakeeles
- Ei ole leidnud infot mind huvitavate tegevuste kohta
- Puudub huvi
- Muu

7. Kuidas oled rahul Otepää valla noorsootöö teenuseid pakkuvate asutuste (N: noortekeskused, huvikoolid, spordiklubid, huvikeskused, nõustamiskeskused) lahtiolekuaegadega?

- Ajad ei ole mulle sobilikud
- Ajad pigem ei ole mulle sobilikud
- Ajad on mulle pigem sobilikud
- Ajad on mulle sobilikud
- Mulle pole lahtiolekuajad olulised, sest ma ei käi neis kohtades

8. Kui vastasid eelmisele küsimusele, et ajad ei ole Sulle sobilikud, siis palun nimeta koht/kohad, mille lahtiolekuajad Sulle ei sobi ja põhjenda miks?

9. Kuidas oled rahul Otepää valla noorsootöö tegevuskohtade (N: huvikool, noortekeskus, rulapark, spordisaal jne) asukohaga?

- Asukohad ei ole mulle sobilikud
- Asukohad pigem ei ole mulle sobilikud
- Asukohad on mulle pigem sobilikud
- Asukohad on mulle sobilikud
- Mulle pole asukohad olulised, sest ma ei käi neis kohtades

10. Kui vastasid eelmisele küsimusele, et asukohad ei ole Sulle sobilikud, siis palun nimeta, milliste tegevuskohtade asukohad Sulle ei sobi ja põhjenda miks?

11. Huvikoolides, ringides, trennides, avatud noortekeskustes jne on võimalik kasutada erinevaid tegevusvahendeid nagu N: pillid, joonistamise ja spordivahendid, arvutid jms.

Kuidas Sa hindas nende asutuste poolt üldiselt pakutavaid vahendeid noortele mõeldud tegevusteks?

- Halb
- Pigem halb
- Pigem hea
- Hea
- Mulle pole tegevusvahendid olulised, sest ma ei käi neis kohtades

12. Kui hindasid asutuste poolt üldiselt pakutavaid vahendeid vastusega "halb" siis palun põhjenda oma vastust.

13. Millega sa sooviksid vabal ajal tegeleda, kui Sul oleksid selleks kõik võimalused olemas? Palun nimeta kuni 3 tegevust.

14. Otepää vallas on võimalik noortel saada nõustamist Otepää Gümnaasiumis ja noortekeskuses. Nõustamine on mõeldud neile noortele, kellel on mõni suurem mure, mida on üksi raske lahendada või kes ei ole ise info otsimise käigus kõigile oma küsimustele vastuseid leidnud.

Palun märgi järgnevalt need teemad, milles Sa oled 2014-2015 aastal saanud Otepää valla noorsootöötajalt, juhendajalt, õpetajalt, nõustajalt ja/või sotsiaaltöötajalt nõu. Võid valida mitu vastuse varianti!

- Õpingute jätkamine, edasiste õpingute planeerimine, välismaal õppimine
- Töötamine, tööelu planeerimine, välismaal töötamine
- Projektide algatamine ja läbiviimine
- Tervis ja tervisekäitumine, sealhulgas seksuaalkasvatus
- Suhted eakaaslastega, suhtlemisoskused
- Muu küsimus, milles nõu oled vajanud
- Ei ole saanud ühelegi eelnimetatud teemal nõu, kuigi olen seda vajanud
- Ei ole vajanud nõu

15. Kui Sul oli vaja nõu, kas Sa teadsid, kuhu või kelle poole pöörduda?

- Üldse ei teadnud
- Pigem ei teadnud
- Pigem teadsin
- Teadsin hästi
- Ei ole vajanud nõu

16. Kuidas hindad noortele mõeldud nõustamisteenuse kättesaadavust (nõustaja on Sulle ligipääsetavas kohas, teenus on Sulle tasuta ning Sa tead, kust leida nõustaja vastuvõtuajad, kontaktandmed ning infot teenuste sisu kohta Otepää vallas.

- Halb
- Pigem halb
- Pigem hea
- Hea
- Ei ole nõustamist vajanud

17. Kui vastasid, et nõustamisteenuse kättesaadavus on halb, siis palun põhjenda oma vastust.

18. Kuidas oled peamiselt nõustamist saanud?

- Olen saanud nõustamist oma koolis
- Olen saanud nõustamist kas individuaalselt või väiksemas grupis
- Olen külastanud internetilehekülgi, mis pakuvad nõustamisteavet
- Olen helistanud nõustajale
- Olen kirjutanud nõustajale e-kirja või tavalise kirja
- Ei ole nõustamist vajanud

19. Kui palju aitas nõustamisel saadud info või nõuanne Sind sobivate võimaluste otsimisel ja/või valikute tegemisel?

- Ei aidanud üldse
- Aitas vähesel määral
- Aitas küllaltki palju
- Aitas väga palju
- Ei oska öelda
- Ei ole nõustamist vajanud

20. Kuidas hindad saadud nõustamist Otepää vallas?

- Halb
- Pigem halb
- Pigem hea
- Hea
- Ei ole nõustamist vajanud

21. Kui hindasid saadud nõustamist Otepää vallas vastusega "halb", siis palun põhjenda oma vastust.

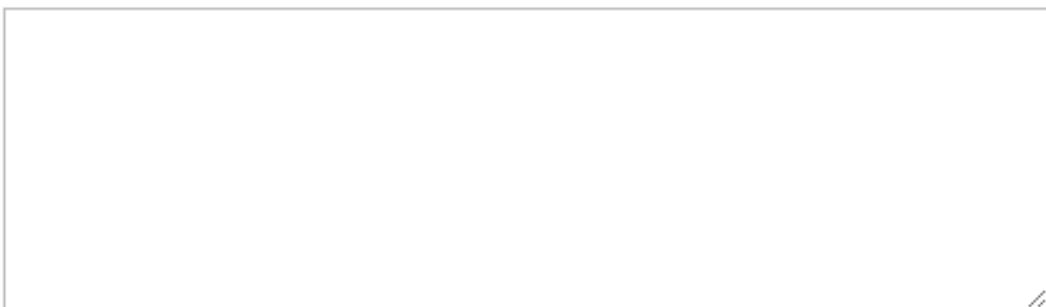
22. Kuidas mõjutab Sinu perekonna majanduslik olukord Sinu osalemist noortele mõeldud tegevustes?

- Ei võimalda üldse osaleda
- Võimaldab osaleda, kuid suurte piirangutega
- Võimaldab osaleda mõningate piirangutega
- Võimaldab osaleda ilma piiranguteta

23. Kuidas hindad noori puudutava ja Sulle vajaliku info kättesaadavust?

- Halb
- Pigem halb
- Pigem hea
- Hea
- Ei oska öelda

24. Palun nimeta 3 peamist kohta, kust otsid kõige rohkem noorteinfot (noori puudutavat infot)

25. Kas Sa oled 2015 aasta jooksul osalenud mõne töörühma, komisjoni, foorumi, ümarlaua, arvamuse kujundamise töös või vastanud küsitlusele, mis on puudutanud kodukohaga või laste/noorte tegemistega seotud küsimusi?

- Ei ole
- Jah, olen. Palun täpsusta lahtrisse "muu", kus Sa oled osalenud!
- Muu:

26. Kas Sinu arvates Otepää vallas üldiselt arvestatakse noori puudutavate otsuste tegemisel laste/noorte huvide ja vajadustega?

- Kunagi ei arvestata
- Enamasti ei arvestata
- Enamasti arvestatakse
- Alati arvestatakse
- Ei oska öeda

27. Kas Sulle meeldib Otepää vallas elada?

- Ei meeldi üldse
- Pigem ei meeldi
- Pigem meeldib
- Väga meeldib

28. Kui vastasid, et Sulle ei meeldi Otepää vallas elada siis palun põhjenda oma vastust.

29. Kui vana sa oled?*

30. Sugu*

- Mees
- Naine

31. Millises piirkonnas Sa elad? *

- Arula
- Ilmjärve
- Kassiratta
- Kastolatsi
- Kaurutootsi
- Koigu
- Kääriku
- Mägestiku
- Mäha
- Märdi
- Nüpli
- Otepää
- Pedajamäe
- Pilkuse
- Pühajärve
- Raudsepa
- Sihva
- Truuta
- Tõutsi
- Vana-Otepää
- Vidrike
- Muu:

SUMMARY

“School children satisfaction and awareness of youth work based on one parish”

Authors goal in final thesis on the subject of “School children satisfaction and awareness of youth work based on one parish” was to find out Otepää parish youth awareness and satisfaction in parish provided opportunities.

The aim of this work is to find out what is the awareness, satisfaction and how involved are the parish' 8-11 grade students (14-18 years) in youth work and its opportunities.

The survey was done in parish' two schools in web questionnaire form. The survey was based on “Kvaliteedijuhtimine noorsootöös” (2013) handbook questionnaire. The questionnaire is developed for municipality's to measure quality of youth work opportunities. The questionnaire contains both satisfaction and awareness based questions so it suits the purpose of this work.

The study was made up parish' two school children who are in 8.-11 grade and age between 14-18. In the gymnasiums 8-11 grade there are 123 students (N=123) and in the elementary school there are 23 student's (N=23) in grades 8.-9.the number of students is 146 (N=146). The study does not include Audentese Sprodigümnaasium Otepää branch because of the schools speciality. The number of submitted surveys was 113.

The study based on the survey showed that 65% (74 students) of the participants took part in youth work one way or another in 2014-2015 and 35% (39 students) did not participate at all. Best known are the youth oriented events where 40 students (35%) applied. Recreational activity opportunities are well known to 34 students (30) and 16 students (14%) is familiar with youth center work. Les known are different youth organizations and participatory activities. Different information and counseling services are known to 7 students (6%) and work camps are known to 10 students (9%). Least known are different camps where only 4 students (4%) said that they know their possibilities.

Most students answered “Yes” to question regarding youth centers. 68 of 113 said that there are enough of them. 49 students found that there are enough possibilities to participate in different work camps and participatory activities. 32 students found that there are plenty of youth organizations in Otepää and 30 wants to have more of them. 38 students say that there should be more information and counseling services but at the same time 26 say that there are enough of them.

The three main reasons for not participating were: high workload in school/work, have not found information about interesting activities and lack of interest. Also there are reasons like activities are too far or lack of transport and nothing interesting for my age. In some parts the findings match similar works in 2010 in Tartu where the students answers were similar.(Hillep, Tartu *et al* 2010).

Participants were from Otepää and its surrounding area. There were also students who do not live in Otepää parish but go to school there. The study gave a good understanding of Otepää parish youth work possibilities and also youth satisfaction with the provided services. Based on the results it is possible to plan the future development and draw attention to bottlenecks.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kätlin Meema, sünnikuupäev 17.04.1990, annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose: “KOOLINOORTE RAHULOLU JA TEADLIKKUS NOORSOOTÖÖ VÕIMALUSTEST ÜHE VALLA NÄITEL”, mille juhendaja on Piret Eit,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, _____ 20.05.2015